

Năm thứ bảy - số 120 - 1er Décembre 1942

PHỔ THÔNG

BẢN NGUYỆT SAN

XUẤT BẢN MỖNG 1 VÀ 16

ANH VẴO

TIỂU-THUYẾT CỦA LÊ VĂN TRƯỜNG

Anh Vèo

LÊ VĂN TRƯỜNG

anh Vẹo

Lê Văn Trương

Bìa: *Phổ Thông Bán Nguyệt San*

Nguồn: *Thư viện Tiểu Lùn*

anh Vẹo

LÊ VĂN TRƯỞNG

Phổ Thông Bán Nguyệt San Số 120
Nhà xuất bản Tân Dân 1942

ANH VẴO

Lê Văn Trường

Anh Vẹo là một câu chuyện
hiếm hoi của Lê Văn Trường
mà nhân vật nam chính của ông có dáng
vẻ ngoài thô mịch, vụng về, xấu trai. Cái
tên anh là cả một sự hình dung! Cha mẹ
mất sớm, không để lại cho anh một gia
sản gì, ngoài cái đức hiền lành, chăm chỉ,
biết ăn nhịn để dành. Anh đã đủ ăn, lại
mua thêm được đất. Nhưng cả cái làng
Láng, không một cô nào tơ tưởng đến
anh.

PHẦN THỨ NHẤT

Trúc xinh trúc mọc đầu đình

Em xinh em đứng một mình cũng xinh.

Cô Cài đang đứng một mình, nhìn chị em hái húng, nghe tiếng hát vùng quay lại. Rồi không trông thấy ai, cô lại bẽn lẽn đi về phía chị em.

Cô Toán ném những mớ húng vào rổ, đứng dậy.

– Lại cái thằng ông mãnh Dậu..

– Đâu phải.

– Tao nghe rõ ràng tiếng nó. Nó gặp tao đâu cũng cú ví với von.

Cô Toán đã nói dối. Có lẽ cô nói dối để tự dối mình, và cũng có lẽ là để hãnh diện với chị em rằng mình cũng đẹp đây. Cô nói xong, nhìn cô Cài, rồi lòng cô bỗng bị xâm chiếm bởi một cảm giác như buồn như tủi: cô Cài đẹp hơn cô nhiều, nhiều quá. Cô phải bùi ngùi mà nhận như thế, mặc dầu cái bản tính đố kỵ của con người ta vẫn xui người ta nhìn những cái hay của mình chỉ bằng cái hột tằm ra cái bánh xe và cái bánh xe của người ra cái hạt tằm.

Tiếng hát ở trong phía tường đất lại văng vẳng đưa ra:

Trúc xinh trúc mọc bờ ao

Em xinh em đứng chỗ nào cũng xinh.

Rõ ràng là tiếng hát riêng chỉ để ve cô Cài. Cô Toán thất vọng, ngẩn mình nói về phía tường đất:

– Cái đồ mèo chuột ồm ờ, chó nó thèm.

Cô Cài nắm vạt áo bạn lắc lắc:

– Mà nói thế, nhỡ nó nghe tiếng lại lòi thôi.

– Tao cứ nói, nó nghe tiếng thì nó dám làm gì tao chữa?

Bọn chị em đang lúi húi chung quanh những luống rau, dùng tay đứng lên:

– Thằng ấy nó đáo để lắm đấy. Hôm nọ, nó chả tát con cái Quĩ là gì?

Cô Toán cong cớn:

– Thì ông Nhiều ông ấy chả làm cho ê chệ. Ông ấy dọa kiện, mẹ nó chả phải đến xin ông bà ấy đấy à? Đứa nào mó vào tao, anh Chưởng tao chẳng để cho yên thân.

Bà Xã Tèo là dì cô Cài thấy bọn chị em bỏ việc, nói chuyện gẫu, liền gắt:

– Thôi, hái mau mau lên các cô, rồi còn về làm hàng, tối rồi!

Cô Toán tuy cúi xuống hái húng, nhưng vẫn còn cong cớn:

– Đây là chẳng sợ đứa nào.

Bà Xã Tèo lên cái mặt con người từng trải khế khuyên cô bằng cái giọng nửa ngọt, nửa cay. Cái chỗ nửa cay này là vì bà ghét cô xưa nay vẫn hay kèn cựa với cháu bà:

– Làm hoa cho người ta hái, làm gái cho người ta trêu. Thôi cô, chua ngoa vừa vừa chứ.

Anh Dậu ở sau phía tường đất đi ra, bắt ngay lấy câu chuyện:

– Phải, bà Xã nói thì còn cái gì là không phải. Đấy các cô nghe lấy: “đàn ông rộng miệng thì sang, đàn bà rộng miệng tan hoang cửa nhà”.

Bà Xã vốn tính người cương trực, ghét những kẻ phỉnh phờ, nói ngay:

– Thôi anh, đừng có tán. Cú bờm xồm lắm, cũng có ngày thôi.

Anh Dậu tức lắm, nhưng bà Xã Tèo là dì của Cài, nên anh ta phải nhịn. Anh ấp úng:

– Con làm sao?

Bà Xã Tèo nói thẳng như thước thợ:

– Anh hay chim chuột lằng nhằng, chứ còn làm sao nữa.

Rồi nhìn cháu gái bà, bà nói trắng ngay:

– Anh cứ thế thì chẳng ai ở cái làng này người ta thềm gả con gái cho anh. Nhà ai gả chồng cho con thì cũng phải kén những người làm ăn đứng đắn chứ.

Anh Dậu cố, cố mãi mới tùm tùm cười được:

– Con cũng chẳng sợ ế. Chả lấy vợ làng này thì lấy vợ làng khác. Ai trai trẻ mà không phải diêm dúa. Ông Xã nhà bà hồi trước còn bằng mười con ấy.

Rồi muốn cải kiện cho sự diêm dúa của mình, anh trở anh Vẹo đang lúi húi ở mé vườn gần đường:

– Ý bà muốn kén những rể làm ăn đứng đắn như thằng Vẹo kia phải không?

Bọn chị em cười ồ cả lên. Anh Dậu cũng cười. Duy bà Xả Tèo là không cười.

– Ủ, chứ nó làm sao. Có làm ăn đứng đắn như thế thì nó mới có tiền tậu hai sào vườn của ông Cửu hơn bốn trăm đồng, chứ cái mã anh thì cái nhà nát cũng không lọt được.

Dậu nhìn bọn chị em, rồi cười ngặt nghẽo:

– Đấy, cô nào có muốn lấy thằng thì cứ lấy đi. Vườn ruộng thì làm gì cái đồ ngốc ấy. Ăn không nên đợi, nói không nên nhời. Hôi hám, bẩn thỉu như chó,

Rồi muốn bày ra một sự so sánh nó có thể làm xiêu lòng cô Cài, anh lên tiếng gọi:

– Vẹo ơi! lại đây tao bảo.

Vẹo dùng tay cuốc, nhìn về phía Dậu một khắc rồi lại cúi xuống làm việc chẳng thềm giả nhời.

Bà Xã Tèo tay thoăn thoắt hái húng:

– Người ta làm ăn, chứ ai người ta có thì giờ đi nói chuyện nhảm với anh.

Dậu lại lên tiếng gọi, nhưng Vẹo cứ lờ đi, như không nghe tiếng. Dậu tức, nhảy qua luống húng, xăm xăm chạy đến chỗ Vẹo làm, kéo tay Vẹo lại:

– Bà Xã Tèo bà ấy hỏi gì mà y kia kìa.

Vẹo du mạnh Dậu ra:

– Thôi bác đừng có ồm ờ. Để người ta đánh luống, mai còn gieo cải.

Dậu cứ nắm chặt lấy cánh tay Vẹo:

– Thì mày hăng nghỉ làm một chút, bất quá chỉ thiệt nửa đồng trinh. Bà Xã Tèo bà ấy bảo với tao bà ấy định đánh mỗi cái Cài, cháu bà ấy, cho mày đấy.

Cái tên Cài như một câu thần chú liền làm cho Vẹo dừng phăng ngay tay cuốc:

– Bác chỉ ỡm ờ...ỡm ờ, để người ta làm.

Tuy miệng nói, nhưng chân đi theo Dậu. Dậu dắt Vẹo lại gần bà Xã Tèo, gần bọn chị em, rồi trật cái khăn bù diu làm bằng một vuông vải nâu ném xuống đất:

– Đây bà xem những người làm ăn đứng đắn. Quần áo của nó thật không bằng cái tã lau thớt của nhà tôi. ấyy, cô nào muốn lấy nó thì lấy.

Vẹo không hiểu Đậu đùa như thế là nghĩa lý gì, cứ đứng đực ra. Cái vẻ ngớ ngẩn của anh ta làm cho bọn chị em và cả bà Xã Tèo cũng phải phì cười.

Những tiếng cười rộ ấy bỗng làm cho Vẹo thẹn. Rồi nổi giận, Vẹo đập cho Đậu một cái thật mạnh. Xưa nay, Vẹo rất hiền lành, ai trêu ghẹo thế nào cũng chỉ cười. Đậu không ngờ có sự phản động như thế, nên không để ý để phòng thành ra bị ngã chúi ngay vào cạnh chân cô Cài. Đậu lóp ngóp bò dậy xông đến:

– À, mày dám đánh tao à?

Vẹo chẳng nói chẳng rằng giơ cao cái cuốc. Cái mặt cả quyết và thứ nhất cái thân hình vạm vỡ của anh làm cho Đậu sợ hãi phải vội vàng lùi lại. Vẹo lẳng lẳng vác cuốc về chỗ làm. Còn Đậu thì lùi lũi đi về phía tường đất, bị đuổi theo

bởi những cái nhìn chế giễu của bọn chị em.

Cô Toán sung sướng nói trước:

– Đáng kiếp, cho thế thì lần sau nó mới chữa.

Bà Xã Tèo chêm vào:

– Con giun xéo mãi cũng quặn, nữa là con người ta. Thấy nó hiền lành, cứ trịch thượng. Nào xem ai giỏi?

– Ủi dà, không biết thân lùi ngay thì anh Vẹo anh ấy đập cho một cái cán cuốc chết toi còn gì?

Cài xuýt xoa hỏi bạn:

– Anh ấy dọa thế, chứ anh ấy đánh gì đấy.

– Lại không đánh! Chứ anh ấy sợ gì nó.

– Ủ, mà tao xem lúc ấy mắt anh ta, quắc lên dữ lắm. Có lẽ anh ấy đánh thật. Đánh cái cuốc ấy vào đầu thì chết chứ còn gì!

Bà Xã Tèo thu những bó húng vào trong rổ:

– Cho chết! những cái giống bờm xơm ấy thì ai thương.

– Nhưng thế thì anh Vẹo cũng phải tội. Mà tại làm sao anh Vẹo anh ấy có tiền, anh ấy lại không chịu may quần áo cho lành lặn mà mặc để cho người ta chế.

Bà Xã Tèo nhắc nhắc rổ húng để ước lượng rồi nhìn cháu bằng một con mắt nghiêm khắc:

– Những người không phải làm phải ăn như cô! Đi đồng áng vườn tược suốt ngày, mặc áo đẹp để làm gì? Cha mẹ chết

sớm, chẳng để cho một chút gì, nay có vườn có ruộng thế là giỏi rồi. Đàn đúm ăn mặc thì sao có được thế. Tao mà là con gái thì tao lấy nó.

Bọn chị em lại nhìn về phía Vẹo làm, cười rộ. Tuy ghét Dậu, nhưng các cô cũng không thể thương Vẹo.

– Ô, có thì dì bảo có bao nhiêu. Bất quá hai sào vườn mới tậu và năm sào chiêm ở Đống Ma chứ bao nhiêu.

– Ô, thế còn ba sào mùa của nó ở Đống Lò nữa.

– Thì bất quá tám sào, cả vườn nữa là một mẫu.

Bà Xã Tèo trở tay về phía vườn của Vẹo:

– Ba mươi lịnh vườn kia, mùa cải này lại không hơn đồng bạc một ấy à. Nó chăm chỉ tần tiện thế, rồi còn tậu thêm được nữa cứ. Nhà cô giàu nhất thôn này có bao nhiêu nào? Bất quá ba mẫu ruộng và tám sào vườn. Sau khi chia cho các em cô rồi thì về phần cô có được ba sào vườn không. Hai sào vườn ở cái làng Láng này bằng bốn mẫu ruộng ở làng khác. Tao thì tao lấy nó.

Cô Toán lại cười rữ:

– Nhưng người chả ra người, ngợm chả ra ngợm, vườn với ruộng thì làm gì?

– Ô, nó làm sao? Béo tốt mạnh khỏe. Có cái nó không trang điểm thì trông thế. Nó ăn mặc vào thì lại không tốt tướng hơn cái thằng Dậu ấy à?

– Nhưng cũng dần.

– Người thế mà các cô bảo đàn? Đàn mà biết ăn dành để dùm, tậu ruộng tậu vườn. Cô thử vào nhà nó xem, nó sắm sửa có sang hơn nhà cô ấy không? Có cái nó không ăn mặc xa phí thì các cô bảo nó đàn. Hay nó không biết ví von chim chuột thì các cô chê nó đàn.

Các cô đều im không cãi được, nhưng trong lòng các cô thì không cô nào có thể ứng được một người chồng như thế. Người gì mà suốt đời cái khăn mỏ diều nâu, cái quần cộc, cái áo cánh cụt tay, cả ba thứ đều cứ rách tã ra.

Các cô càng không thể ứng vì anh Vẹo hiền lành quá, ai hỏi cũng chỉ dạ rồi vâng, ai trêu ghẹo cũng chỉ nhin, và không bao giờ biết đi xem chèo, và không bao giờ biết nói đùa một người con gái bao giờ.

Cô Toán cúi xuống hỏi cô Xe, con bà Xã Tèo:

– U mày ưng lắm đấy. Mày có lấy nó thì lấy.

Cô Xe chưa kịp giả nhời thì bà Xã Tèo đã nói ngay:

– Nó không hỏi, chứ hỏi thì tao gả ngay.

Cô Xe giã nảy:

– U mà bằng lòng thì con đi.

Cô Toán cười khanh khách:

– Thôi để phần cho con Cài.

Sắc đẹp và gia thế của Cài khiến cho Cài không cần phải có sự phản đối ầm ĩ. Cài chỉ sẽ bữu môi:

– Khéo cô chữa. Muốn ăn lại gấp bỏ cho người . Đến người thế nào, đây cũng còn chưa thềm.

Cô Toán lại vội vàng cãi:

– Đây cũng thềm vào. Chết hết đàn ông rồi hay sao mà phải lấy đến cái thứ nó.

★

Vẹo sở dĩ bị tất cả các cô con gái chưa chồng ở trong làng chê chỉ tại anh không có một cái “vỏ ngoài” trông được, mặc dầu anh có tiếng là người hiền lành chăm chỉ làm ăn. Và cũng tại cái tính anh nhút nhát, không dám “tán tỉnh” các cô bao giờ.

Thật ra, nếu anh hỏi thì cũng có lắm nhà muốn gả con gái cho anh lắm, mặc dầu anh chỉ là một tên bạch đinh ở một cái nhà lá xoàng xĩnh. Nhưng các cô con gái thường không nhìn người bằng con mắt từng trải của cha mẹ, còn anh thấy mình bị ghét bỏ, nên anh không dám nghĩ đến. Anh không nghĩ đến còn có một cơ nữa là nội các cô con gái ở trong làng, anh không ưa cô nào cả, chỉ yêu độc nhất có một mình cô Cài. Mà cô Cài thì ngoài cái sắc đẹp nhất làng, lại còn ở vào một địa vị cao hơn anh nhiều quá.

Cô là con cụ phó Tổng đã được ân tứ cửu phẩm văn giai, có nhà ngói, có ruộng, có vườn, giàu vào bậc nhất nhì trong làng. Chẳng những cô Cài không bao giờ thèm hạ mình lấy đến cái thứ anh, chính cụ Tổng cũng không bao giờ

chịu gả con gái cho những thằng chân trắng như anh cả.

Tự biết thân đũa mốc không dám chòi mâm son, Vẹo ôm một khối tình thâm kín, nhưng mãnh liệt, nó phát lộ bằng những cái nhìn trộm và những cái thở dài.

Vẹo đau đớn, đau đớn lắm, mỗi khi thấy một giai làng “ví von” với Cài, và mỗi lần thấy Cài giả nhời họ bằng những cái cười. Trái lại, mỗi lần Vẹo thấy Cài “tẩy chay” ai ra mặt thì Vẹo sung sướng lắm.

Vốn tính nhút nhát, Vẹo không bao giờ dám hỏi Cài. Chỉ khi nào Cài hỏi thì Vẹo giả nhời, giả nhời một cách lúng túng bằng những câu cộc lốc...

Cụ Tổng có mấy sào vườn giống rau

ở cạnh khu vườn mà Vẹo mới tậu ở rìa đường cái. Vẹo tỏ cái tình nồng đượm của mình bằng cách lâu lâu bắt giùm những sâu nó bám trên là cải hay giúp người nhà và Cài bón xới khu vườn ấy.

Nếu không sợ người ta dị nghị và Cài không bằng lòng thì có lẽ Vẹo đã bỏ hết việc vườn nhà mình để làm hết công việc trong khu vườn cụ Tổng.

Sáng nào, cứ tờ mờ đất, Vẹo đã ra vườn để cuốc xới. Vẹo ngong ngóng chờ cho tới lúc Cài ra.

Cài ra rồi thì Vẹo trông mọi vật cái gì cũng tươi đẹp cả, và cứ làm vẩn vật chẳng còn biết mệt mỏi là gì.

Giá sự sống và tình yêu mà lại chỉ rút ở chỗ lâu lâu làm việc mệt rồi nhìn Cài một cái thì Vẹo cũng cho sự sống và

tình yêu như thế là quá đủ, chứ Vẹo cũng chẳng còn cầu mong gì hơn. Không bao giờ Vẹo dám cầu mong được đụng tay mình vào làn da trắng hồng của Cài chứ đừng nói đến những cử chỉ hơn thế nữa.

Mỗi lần Cài đến thì Vẹo vui, vui lắm. Mà mỗi lần Cài về thì Vẹo buồn, buồn ghê lắm. Có nhiều lần Cài về rồi, Vẹo cứ đứng ngây người nhìn theo hút khiến có lắm người thấy thế phải hỏi:

– Anh làm sao mà đứng đực ra thế?

Người ta chỉ hỏi làm sao mà đứng đực ra chứ không bao giờ người ta có thể ngờ rằng Vẹo có thể biết yêu và yêu Cài.

Mỗi lần có ai hỏi như thế thì Vẹo lại như bình tĩnh một giấc mộng êm đềm, vội vã giả nhời:

– Tôi cuốc mết, tôi đứng nghỉ.

Cái sở vọng về yêu đương của Vẹo chỉ là một ngày được nhìn thấy Cài vài lần, và lâu lâu, nàng hỏi thì giả nhời, chứ không bao giờ, Vẹo dám tưởng đến sự lấy Cài cả.

Mỗi lần Cài ở vườn ra về mà Cài bảo chiều sẽ đến làm thì cả buổi trưa hôm ấy, Vẹo vui sướng như tết, vui sướng chờ cái phút nàng đến. Mà nếu nàng bảo nàng không đến thì Vẹo buồn như rữa.

Bất cứ Cài làm gì hay nói gì, Vẹo cũng cho là phải. Và nếu bao giờ Cài nghĩ nhờ một việc gì thì Vẹo hân hoan như nhận được một ân huệ. Vẹo sốt sắng làm ngay, và làm một cách rất chu đáo.

Mỗi tình thâm kín của anh chàng chất phác ấy, không bao giờ Cài nhìn thấy cả, vì chính nàng cũng không bao

giờ có thể ngờ một con người như thế lại dám yêu mình.

Nàng thân nhiên nhận lấy sự kính yêu của Vẹo như một bà chủ thân nhiên nhận lấy những sự vầy đuôi uốn lưng của một con chó. Cả những cử chỉ Vẹo đối với nàng chỉ dồn lại ở trong một ý nghĩ: "Anh Vẹo anh ấy tử tế". Thế thôi.

*

Vẹo bắt đầu nhận xét đến sự ăn mặc tồi tàn của mình từ hôm bị Đậu làm nhục mình ở trước mặt Cài.

Cả đêm hôm ấy, Vẹo sạo sục không sao ngủ được. Bà cô, goá chồng đến ở nhờ nhà Vẹo, thấy thế cứ hỏi luôn mồm:

– Anh làm sao thế? Không ngủ đi mai còn dậy té nước sớm chứ?

Sau một lát nghĩ ngợi, Vẹo vùng ngồi dậy:

– Hay để cháu đi té bây giờ, mai khỏi phải té, chứ bây giờ không ngủ được cũng chẳng biết làm gì.

Nói xong, đứng dậy lấy thùng đi ngay, bà cô can cũng không được.

Đến gần ba giờ sáng thì Vẹo té xong vườn với cái số sáu bảy chục gánh nước. Vẹo rón rén về nhà để cho bà cô khỏi thức.

Lẳng tai nghe bốn bề im lặng cả, Vẹo lấy thuổng đào cái ống bơ hào con chôn ở chân giường trong buồng lên. Số tiền này, Vẹo chôn sau khi tậu vườn còn thừa. Vẹo đem ra đếm thì được hơn bốn mươi đồng. Hai mươi đồng thì Vẹo gói vào một cái giẻ dặt lên xà nhà, còn bao nhiêu thì buộc vào mình.

Buộc vào mình cẩn thận rồi, Vẹo đi xuống bếp thổi cơm. Cơm gần chín thì bà cô cũng thức dậy:

– Đêm hôm qua, anh tưới vườn xong về lúc nào, tôi cũng không biết đấy. Thôi đi lên chợ mắt đi một lúc để tôi trông cơm cho, lúc nào chín tôi gọi dậy cho mà ăn.

– Thôi cháu không ngủ nữa. Cháu chờ cơm chín ăn xong, còn phải ra Hà nội .

Bà cô sững sốt:

– Anh ra có việc gì? Thế hôm nay anh không ương húng à? Anh đã hẹn mua của bà Cả Sơn, ngày hôm nay lại lấy cơ mà?

– Thôi, để bạn khác lại đào cũng được. Húng còn ở dưới đất chứ đã đánh

lên đầu mà sợ héo. Cháu phải ra Hà nội ngày mai.

– Có việc gì mà cần thế? Đã mua sao không cấy ngay cho nó xong đi.

– Cháu đi có tí việc, không thể chậm được.

– Bà Cả Sơn hện bán cho tất cả mấy người, tôi chỉ sợ bao nhiêu mầm tốt người ta lấy cả.

– Tốt xấu là ở sự bón tưới sau nay chú mầm thì có hệ gì.

– Cần lắm thế cơ à?

– Cần lắm.

– Việc gì thế, sao anh không nói với tôi.

– À, việc của người anh em người ta bảo giữ kín cho người ta.

Xưa nay bà Xã Vị không thấy Vẹo có bạn bè nào thân mật cả, lại gặng hỏi:

– Việc của ai đấy?

– Cháu đã bảo là việc kín, người ta bảo phải giấu cho người ta mà.

Bà Xã Vị thấy cháu nói thế không hỏi nữa, nhưng bà không quên dặn cháu theo cái tính người nhà quê cẩn thận và đa nghi:

– Ấy, chơi bời với ai, phải coi chừng. Không họ thấy anh có đồng ra, đồng vào, họ lừa gạt đấy.

– Điều ấy cô đừng lo. Ai lừa gạt cháu được.

Lúc ăn cơm, Vẹo nhìn vào cái áo cánh nâu rách tơi của mình rồi hỏi cô:

– Như cháu bây giờ may một bộ quần áo trắng và một cái áo the, mất độ bao nhiêu nhỉ?

Bà Xã Vị giật mình nhìn cháu một lát lâu, rồi mới hỏi:

– Anh định may hay sao mà hỏi giá đấy?

Tuy lòng đã cả quyết, nhưng Vẹo cũng vẫn giả nhời cô một cách lưỡng lự:

– Vâng, cháu hỏi nếu rẻ thì cháu may.

Bà Xã Vị gật gật đầu:

– Ủ, bây giờ anh cũng nên ăn mặc cho nó lành lặn một chút. Xưa ông Xã nhà tôi vào quan viện chủ ở chùa, tôi may một cái áo the một cái quần chực bầu trắng mất tất cả sáu đồng mười bảy xu. Bây giờ cái gì cũng đắt hơn trước.

– Chắc cũng chẳng đắt hơn bao nhiêu.

– Nhưng có mua thì anh cũng phải mặc cả cho ráo riết, chứ không hớ đấy. Anh cũng nên mua lấy một cái khăn lượt nhớ có đi đâu, chứ chả nhẽ mỗi lúc đi ăn giỗ lại mượn. Xưa kia, anh chưa tậu được vườn được ruộng thì chẳng nói làm gì.

– Nhưng cái khăn thì độ bao nhiêu nhỉ?

– Trước tôi mua cho ông Xã nhà tôi hai đồng tám. Tháng trước, bố cu Uẩn nó phải mua mất ba đồng rưỡi, nhưng không tốt và đen bằng.

Vẹo chống dũa ngăm nghĩ một lát rồi vùng hỏi cô:

– Nay cô, một chiếc áo cánh lụa như

của thằng Dậu con nhà bà Bông độ bao nhiêu nhĩ, cô nhĩ?

Bà Xã Vị lại nhìn cháu:

– Minh người làm ăn, mặc như nó là đứa đàn điểm làm gì, người ta cười cho.

Vẹo vội vàng nói:

– Không cháu hỏi giá thế thôi.

– Bây giờ may thì mất chừng chục, lụa độ hơn hai đồng.

– Thế cũng rẻ nhĩ?

– Chú bao nhiêu nữa. À, nếu có ra tỉnh, mua lấy ít khuy để dãi xong lượt nâu này tôi may áo cho anh.

Vẹo gạt ngay đi:

– Thôi để cháu đưa thợ may, bây giờ cô già rồi, mắt kém. Để cháu thuê thợ.

Vẹo thoái thác ra thể, chứ Vẹo không muốn cho cô may, vì Vẹo mới nhận thấy rằng những chiếc quần và áo may ở nhà không đẹp bằng những chiếc quần áo may ở thợ may.

– Thuê thợ thì cái áo một hào rưỡi, cái quần một hào, có phải phí không. Mắt tôi kém, nhưng tôi vẫn còn khâu tạm được. Lệch lạc một chút, nhưng mặc đi làm đi ăn thì cần gì?

Bây giờ thì Vẹo cần lắm, nên Vẹo không thể chịu được sự lệch lạc:

– Thôi, hai hào rưỡi là bao. Để cháu thuê, cô bây giờ già rồi. Quần áo của cô từ giờ cũng thuê thợ chứ cháu xem cô cắt nó lũng thà lũng thùng làm sao ấy.

– Thì cắt ở nhà làm sao bằng thợ được, nhưng nó đã đỡ tốn. Hai hào rưỡi ít gì cũng phải mất ba chục rau.

Vẹo nói xuôi:

– Thì bây giờ nhà mình cũng đã mát mặt. Cô xem xưa nay cháu có hoang đâu, nhưng cô cặp kèm thế này thì may làm gì nữa cho nó hại mắt. Được lúa vải này, cháu đem tất cả ra thợ để họ may cho cô.

Bà Xã Vị chùi mắt:

– Thôi anh có đem quần áo của anh thì đem chứ tôi không quen mặc quần áo thợ họ may. Nó ngường ngường thế nào ấy.

Hai cô cháu ăn xong thì giờ vừa sáng. Vẹo lên nhà thay bộ quần áo lành nhất của anh ta, nhưng lành nhất thì cũng đã vá đến mười miếng. Và cái quần của anh ta lúc ấy thì lại thùng mất miếng nhỏ ở đầu gối.

Mọi lần dù thùng miếng to hơn thế, anh ta cũng mặc được, chẳng thấy sao, nhưng bây giờ không được. Anh ta chỉ sợ mặc cái quần ấy mà nhỡ ra đường gặp Cài. Anh vội vã thay ra mang xuống đưa cho cô:

– Cô hãy dùm lại cho cháu, chứ ra tỉnh rách rưới thế này không tiện.

*

Anh thợ may ở xóm ao Đầm vừa gỡ cái gói của Vẹo ra, phải sửng sốt:

– Chú mày sắp lấy vợ hay sao mà sang thế này? Đám nào đấy?

Anh Vẹo giả nhời một cách cố làm ra tự nhiên:

– Không, may để mặc thường.

Anh thợ may vốn là người làng, lại có họ xa với cụ Tổng để ra Cài nói ngay:

– Thế này thì chú mày sang bằng mấy thằng Dậu. Chú mày độ này làm ăn phát tài có khác. Chà... cái nhiều này mới đẹp chứ. Nội xóm ta chưa có ai mặc đấy. Chỉ có bà Tham mới làm nhà Tây ở Cống Dàn đưa may một lần. Bao nhiêu tiền một thước đây.

Vẹo chưa kịp giả nhời thì anh thợ may đã quảng cáo ngay cho mình:

– Những thứ hàng này phải tay thợ may thì nó mới xứng đáng, chứ đằng ấy đưa cho phó Thủy ở thôn Đình Hạ thì hỏng ngay. Hắn ta chỉ quen may quần áo vải cho nhà quê. Nhưng nói trước thứ này áo cánh phải công ba hào, mà quần thì hai hào.

– Bao nhiêu thì bao. Miễn là bác may cho thật đẹp.

– Đẳng ấy cứ yên tâm. Tớ may thì đến cô Cài nhà tớ trông thấy đẳng ấy, cũng phải lác mắt.

Vẹo bồng đỏ tía cả tai, ấp úng:

– Ủ, vì thế tôi mới đem đến nhờ bác.

– Người ta thì bảo đẳng ấy khờ, nhưng tớ biết đẳng ấy khôn lắm. Chăm chỉ làm ăn để tiền tậu ruộng, tậu vườn, thừa tiền lại biết may mặc những thứ vừa đẹp, vừa bền tuy nó đắt một tí. Ít thì thứ này cũng phải gần một đồng một thước.

– Chín hào đấy.

– Ủ, tớ đoán không sai. Nhưng tớ bảo đẳng ấy, thứ nhiều này may quần, trông không đẹp, vậy đẳng ấy may áo cánh bằng nhiều mà quần thì quần lụa.

– Nhưng thế thì hai bộ giống nhau.

– À, đằng ấy muốn một bộ lụa và một nhiều à? Ừ..., thế cũng được. Thứ này may cả quần thì nó....sang quá, nhưng không sao.

Anh thợ may đo xong lăm bằm:

– Một áo the, một áo dài, một bộ nhiều, một bộ lụa, hai bộ quần áo trắng. Đằng ấy thật sang nhất làng. Cậu giai nào hôm cưới cô Cài nhà tớ cũng đến sang thế này là cùng. Tất cả đẩy đến hai chục.

Vẹo chỉ cái khăn lượt đội trên đầu:

– Cả cái khăn này, hai mươi sáu đồng ba hào hai.

– Nhưng đằng ấy ra tỉnh sớm, chắc cũng ngã vào đâu chề chén và xe pháo mất vài tờ nữa chứ?

Vẹo lắc đầu:

– Không. Chả tốn đi đâu mất một xu. Tôi có biết uống rượu đâu.

– Thế đằng ấy đi bộ ra Hà Nội à? Không đi tàu điện à?

– Đây ra Hà Nội một nhoáng.

– Đằng ấy hà tiện quá.

– Nào phải. Nếu hà tiện đã chẳng dám mua nhiều như thế này. Mình có già đâu mà bảo phải đi tàu cho mất sáu xu.

– Ra tỉnh mà cuốc bộ thì cũng là hà tiện chứ.

Rồi muốn lấy lòng khách hàng:

– Nhưng thế cũng phải. Có thể mới khá được.

Ở nhà anh thợ may đi ra, Vẹo thấy trong lòng “làm sao”, không muốn mó vào một việc gì. Anh đi tung tăng ở đường cái, nghĩ vãn vợ, nhìn vợ vãn, chứ xưa nay anh không bỏ phí một chút thì giờ nào.

Lúc đó vào khoảng hai giờ, mặt trời đã nắng xiên khoai, trẻ con đã dắt trâu bò ra chăn khắp ở hai bên vệ đường.

Vẹo đi qua vườn rau, mọi người đang làm tới tấp. Vẹo không thấy muốn làm như mọi người mặc dầu Vẹo vẫn là một người rất tham công, tiếc việc. Vẹo đứng nhìn những luống rau xanh mơn mớn kéo dài như những tấm thảm, rồi lòng rạo rức một khoái cảm. Vẹo thấy

lòng mình cũng xanh tươi và đầy hứa hẹn như những cây rau kia.

Vẹo tạt về vườn nhà mình đứng ngắm một lát, sung sướng nhận thấy rằng vườn của mình tốt hơn vườn mọi người. Lúc ấy thì một tiếng gì ở lòng anh giục anh phải đi làm, làm nhiều đi để vườn càng tốt, càng đẹp, nhưng nhìn sang vườn của Cài, không thấy Cài đấy, anh lại thấy tay chân như nặng nặng làm sao.

Anh biết nếu Cài không có ở đây thì thế nào nàng cũng đang hái rau muống ở trước cửa đình. Anh thấy cần phải nhìn thấy mặt nàng, nhìn thấy những cử chỉ dẻo dăng của nàng một tí. Anh cúi xuống nhổ một lá mùi úa, rồi quay đi. Ông Nhiêu Viết đang xới thấy anh đi hỏi ngay:

– Cu Vẹo đi đâu đấy? Không làm à?

– Vâng, hôm nay tôi nghỉ.

– Bao nhiêu lâu, tôi mới thấy anh nghỉ hôm nay là một. Có việc gì thế? À, sáng hôm nay tôi nghe chúng nó nói anh ra tỉnh phải không?

– Vâng.

Ông Nhiều còn muốn nói nữa, nhưng lòng anh đã nóng sốt, anh không thể đứng lại để chịu chuyện cùng ông. Đã gần một ngày, anh chưa được nhìn thấy mặt Cài rồi.

Anh rảo cẳng đi về phía đình. Bọn trẻ con chăn trâu hỏi anh lú lú:

– Anh Vẹo sáng nay đi Hà nội làm gì thế?

Anh cũng chẳng giả nhời.

Chúng nó thấy anh hấp tấp đều nhìn anh một cách tò mò, rồi thì thầm bảo nhau:

– Chắc anh Vẹo ra tỉnh đánh mất gì, bây giờ mới bỏ đi tìm đấy.

Chúng nó nghĩ như thế, bởi vì anh Vẹo xưa nay rất ung dung, chậm rì rì, anh chỉ có thể hấp tấp về một việc như thế.

Vẹo có mất, nhưng không phải mất đồ. Vẹo mất hồn, bây giờ Vẹo hấp tấp đi tìm cái hồn của Vẹo.

*

Đi gần đến đình, Vẹo liền đi chậm lại. Vẹo đã nhìn thấy Cài đang lúi húi hái rau. Lúc ấy, Vẹo mới hỏi sao lúc nãy ở Hà

nội về, lại đi tắt đường đồng. Giá cứ theo đường cái mà đi thì có phải đã được nhìn thấy Cài sớm vài giờ đồng hồ không.

Vẹo đi qua đi lại ở trên đường đã hai ba lần, nhưng Cài cứ lúi húi hái không nhìn thấy Vẹo. Mà Vẹo thì cần phải được nhìn thấy mặt nàng.

Vẹo đánh bạo, gò hơi, hát:

*Qua đình ngả nón trông đình,
Đình bao nhiêu ngói thương mình bấy
nhiều.*

Cài nghe tiếng hát, ngừng tay, đứng dậy quay lên. Vẹo lúc ấy vụt nhận thấy mình táo bạo quá và cũng không hiểu sao mình đã táo bạo như thế. Lần này là lần đầu tiên mà Vẹo hát, mà lại hát ve Cài là khác. Vẹo vội vã quay mặt đi để cho Cài không nhận mặt mình, nhưng Cài đã nhận được rồi:

– Anh Vẹo đấy à? Anh ra Hà nội về đấy à? Anh hát ve ai đấy?

Người như dù, như chín, cực bất đắc dĩ, Vẹo phải quay lại:

– Không, buồn mồm thì tôi hát.

– Anh cũng biết hát cơ à? Xưa nay, tôi không thấy anh hát bao giờ.

Vẹo đứng im không biết giả nhời ra làm sao nhưng rất sung sướng được Cài sẵn sóc đến mình như thế.

Cài thấy Vẹo đứng im với một vẻ mặt ngớ ngẩn thì hình như đem lòng ái ngại cho con người dần độn, lại hỏi:

– Sáng hôm nay, anh đi đâu mà không thấy anh ra làm? À, tôi nghe chúng nói anh ra Hà nội phải không? Có việc gì thế?

– Có tí việc.

– Có lẽ anh mới ra Hà Nội lần này là lần đầu, chứ từ trước đến nay, tôi chẳng thấy anh đi đâu cả.

– Vâng. À, không trước đây sáu bảy năm tôi cũng theo u tôi ra Hà nội hai lần.

– A, tôi hỏi là tôi nói từ hồi anh nhớn, chứ hồi nhỏ kể gì. Tôi thì tôi ra Hà nội luôn. Thấy tôi vì sợ tôi vất vả, nên rau cỏ cứ bán luôn cho người ta, chứ tôi, tôi thích đem rau ra Hà nội bán lắm. Hà nội đẹp lắm, có phải không anh?

– Vâng.

Mấy người đi ở trên đường thấy hai người nói chuyện, đứng lại một khắc để nhìn. Vẹo rất sung sướng được người ta biết mình đứng nói chuyện với Cài như thế.

Cài thấy Vẹo nói chuyện với mình chỉ một niềm vâng với dạ và xoa tay xoa chân liền đem lòng thương:

– Từ nay, anh phải bạo dạn lên, chứ anh cứ rút rút như con cá, nên chúng nó cứ cười anh.

Dẫu Cài chẳng nói rõ chúng nó là ai, nhưng Vẹo cũng thừa biết chúng nó đây là bạn chị em với Cài. Vẹo đã bối rồi lại càng bối rồi. Vẹo ngập ngừng mãi mới nói được:

– Không, tính tôi không hay nói.

– Phải, tôi biết anh ít nói, nhưng cũng đáo để. Hôm nọ, anh đánh thắng Dậu, là chúng nó ... thích lắm, mà dì Xả tôi thì khen anh là làm ăn đứng đắn.

Những lời ấy làm cho Vẹo bạo dạn.

Vẹo hỏi cái điều mà Vẹo vẫn canh cánh bên lòng:

– À, tôi nghe người ta nói cô...ghét thằng Dậu lắm phải không?

Cài nhìn Vẹo, hiểu ngay cái nghĩ tương phản của câu hỏi của Vẹo. Nàng ửng đỏ hai má:

– Cái đồ ấy thì ai ưa được. Gặp ai cũng chòng ghẹo. Nó tưởng nó quý báu lắm, nhưng có biết đâu người ta ghét nó như con chó. Nhưng ai bảo với anh thế chứ?

Vẹo thấy Dậu hay hát trên Cài thì phỏng đoán như thế, chứ có ai bảo với Vẹo đâu. Vì thế, Vẹo không thể giả nhời câu hỏi của Cài, lặng im. Cài lại gặng hỏi:

– Ai thì anh cứ nói tên đi, tôi không nói đi nói lại đâu.

– Không, tôi nghe đồn thế chứ.

Nghe đồn? Một chuyện quan hệ. Cài buông mới rau muống đứng thẳng người dậy bản khoản về chỗ có người làng đồn đại về hành vi của mình:

– Ai thì anh cũng phải nói cho tôi biết, không tôi giận anh đấy.

Vẻ mặt muốn biết và lời nói cương quyết làm cho Vẹo vừa bối rối vừa sợ hãi. Bối rối vì nào anh có biết ai, và sợ hãi về chỗ Cài có thể giận mình. Anh cố nghĩ kế nói quanh, nhưng nghĩ chưa ra. Cài thấy Vẹo đứng im lại càng tin là có thực, hỏi dồn:

– Anh nói đi, không tôi giận anh, không nhờ anh một việc gì nữa bây giờ. Anh nói mau đi. Tôi không làm gì người ta đâu.

Khốn khổ cho Vẹo nào có biết tên ai mà nói. Anh cuống quít nói phứa:

– Không, có ai đồn gì đâu!

– Sao anh vừa bảo tôi có người đồn. Anh mà cũng loanh quanh và nói dối như thế à?

Đã bối rối sợ hãi, Vẹo lại càng bối rối sợ hãi:

– Không, tôi đồ chừng như thế, chứ không có ai nói với tôi cả.

Cài cau đôi lông mày:

– Anh thấy thế nào mà anh dám đồ chừng như thế. Anh chỉ láo. Anh là đồ tồi.

Cài mắng xong cúi xuống hái rau, không thềm nghe những lời phân trần của Vẹo.

Vẹo đứng một lúc rồi quay đi, chân nặng như chì, và lòng buồn rờ rợn, buồn về chỗ Cài đã giận mình.

*

Vẹo dậy sớm, khêu to ngọn đèn Hoa kỳ, rồi với bọc áo mới vừa lấy ở thợ may về tối hôm qua. Tối hôm qua, Vẹo đã mặc thử bao nhiêu lần, nhưng bây giờ, Vẹo lại thấy cần mặc thử tất cả lại. Vẹo muốn mặc thử lại để xem sáng hôm nay nên mặc bộ nào. Đành ra đi ra vườn không thể mặc áo the khăn lượt, nhưng trong ba bộ áo cánh lụa, nhiễu và vải, mặc bộ nào? Chúc bầu chưa giặt nó sột soạt, bộ lụa thì chưa sang mấy, bộ nhiễu thì sợ sang quá. Vẹo lúng ta lúng túng mãi mới nhất định mặc bộ lụa. Nhưng vừa ra đến hiên, Vẹo lại tự nhủ: “Ồ, đằng nào thì

người ta cũng thấy là mình mặc quần áo mới người ta cũng bình phẩm, âu bằng mặc cho rõ thật sang để cho người ta bình phẩm một thể”. Rồi Vẹo lại quay vào thay bộ nhiều. Vừa mặc, Vẹo vừa nghĩ: “Thế nào, Cài cũng thấy rằng bộ này của mình sang gấp mấy những quần áo của thằng Dậu”. Đang sung sướng, Vẹo lại vụt nghĩ đến cái thái độ của Cài với mình trong mấy hôm nay, từ khi gặp ở trước cửa đình. Tay chân Vẹo bỗng rời rạc. Trong mấy ngày hôm nay, Cài đem lòng giận Vẹo. Mỗi khi Vẹo chào, Cài chỉ gật đầu, chứ không như mọi lần trước đều giả nhời bằng một nụ cười hoặc một câu hỏi bông đùa. Và không bao giờ, Cài nhờ Vẹo một việc gì nữa. Lúc nào, nàng cũng cứ lăm lăm lì lì, chẳng nói chẳng rằng. Vẹo sợ sự im lặng ấy hơn tất cả mọi thứ. Vẹo băn khoăn không biết làm cách gì để cho Cài khỏi giận mình.

Lắm lúc, Vẹo nghĩ bụng cứ nói liêu một cái tên nào đấy, nhưng Vẹo lại sợ Cài đi kiểm chuyện người ta. Vả tính Vẹo lại cũng ngay thẳng, Vẹo không thể bịa như thế được.

Tiếng bà Xã Vị ở dưới bếp gọi Vẹo xuống ăn cơm. Vẹo uể oải đi xuống quen phăng cả rằng mình đang mặc một bộ quần áo mới. Bà Xã Vị thấy Vẹo thì nói ngay:

– Anh mặc những quần áo này đi làm đấy ư? Anh không sợ phí và làng nước người ta cười cho à?

Vẹo chưa kịp giả nhời thì bà đã lại nói luôn:

– Ai đời mặc như thế mà ra cuốc đất té nước bao giờ?

Lúc ấy, Vẹo mới nghĩ đến cái chỗ người ta có thể cười mình, vội vàng nói chũa:

– Không, cháu chỉ ra vườn, rồi cháu lên thôn Thượng có tí việc.

– Thế à?

Coi bộ bà Xã Vị thì bà rất không bằng lòng về chỗ Vẹo ăn mặc xa phí như thế, nhưng đó là tiền của Vẹo kiếm ra thì Vẹo sắm, bà cũng không thể nói gì được.

Vẹo ngập ngừng mãi mới hỏi bà:

– Thế nào? cháu ăn mặc thế này, cô trông thế nào?

Vẹo hồi hộp chờ lời phê bình của bà Xã, nhưng bà Xã còn mãi đánh cơm, chưa thềm giả nhời ngay cho. Vẹo nói trước:

– Kể trông cũng được đấy chứ?

Bà Xã Vị ngừng tay:

– Tôi trông nó thế nào ấy. Ấy, anh cứ ăn mặc nâu sồng tôi trông nó lại hay hay. Mình người nhà quê làm ăn vất vả, mặc lụa là nó không xứng, trông có cái vẻ ăn chơi đàng điểm...

Vẹo cụt hết cả hứng:

– Mình ăn mặc thế này, nhưng không ăn chơi đàng điểm thì thôi chứ.

Bà Xã Vị chép môi:

– Tốt gỗ hơn tốt nước sơn. Tôi như anh, tôi để dành cái tiền ấy tậu một con bò.

– Thì rồi xong vụ gặt này, cháu cũng tậu. Chả nhẽ bây giờ đi đâu cứ rách như tổ đĩa?

Chính ra thì hôm nay, Vẹo phải bón lại hành, nhưng vì thấy bà Xã Vị nói làng nước có thể cười mình trong làm ăn mà lại mắc lưa nhiều, nên khi ra vườn, Vẹo không dám gánh gánh gio ra. Vẹo chỉ cầm một cái bay ra để xới.

Ra đến ngõ, Vẹo đã thấy như bao nhiêu con mắt của người làng đều chăm chú nhìn cả vào mình, rồi bỗng dừng Vẹo thấy ngượng ngịu về bộ quần áo mới của mình. Vẹo tưởng tượng ra thế, chú thật ra lúc ấy còn tối đất, đã ai nhìn thấy Vẹo mặc áo mới đâu.

Ra đến vườn, Vẹo trông thấy những luống cải muống xới lăm, nhưng Vẹo lại lo chột một cái Cải ra trông thấy mình

ăn mặc như thế mà lại làm đất làm cát. Thật ra thì Vẹo mặc bộ quần áo này chỉ để cho Cài nhìn thấy. Vì thế, anh cứ đi loanh quanh các luống rau bắt mấy con sâu và nhổ vài cái cỏ chứ không dám làm.

Ông Phó Thùng là người đầu tiên trông thấy bộ áo mới của Vẹo:

– Chà, anh Vẹo may bộ quần áo nhiều sang nhỉ?

Vẹo chưa kịp giả nhời và cũng chưa kịp sung sướng thì ông cũng đã lại nói ngay:

– Anh ăn mặc quần áo như thế, đi làm vườn để trát đất trát bùn vào hay sao đấy?

Vẹo vội vàng cãi:

– Không, sáng hôm nay tôi nghĩ, chốc nữa phải bận lên Thượng có tí việc, chú ai đòi lại mặc quần áo như thế này ra làm vườn bao giờ.

Ông Phó Thùng lại gần sờ cái áo:

– chà, đẹp đấy, anh may bộ này mất bao nhiêu?

– Chả bao nhiêu. Hơn bốn đồng.

Ông Phó Thùng tắc lưỡi:

– Anh sang nhất làng. Thằng cả nhà tôi nó cũng ao ước một bộ lụa, nhưng nhà tôi thì lấy tiền đâu.

Vừa lúc ấy, Vẹo thấy hút Cài đi ở đầu điểm. Lòng Vẹo bỗng rộn rục. Vẹo vội cúi xuống ngắt một là cải khô, rồi bảo ông Phó:

– Thôi ông đi tưới cho xong đi, không bà ấy ra thấy tưới từ sáng chưa xong, lại là om cả lên bây giờ.

Ông Phó Thùng vừa đi, vừa lẩm bẩm:

– Có, la thì tôi dần cho. Nhà tôi không có mả sợ vợ.

Ông Phó Thùng đi khỏi thì Cài cặp thúng đến nơi. Vẹo cứ vờ cúi xuống bắt sâu, làm bộ như không nhìn thấy nàng.

Đến khi nghe tiếng Cài léo xéo:

– Cha đòi đứa nào tối qua đi giã nát lạnh cái thế này!

Vẹo mới ngừng đầu dậy:

– Cô đã ra làm đấy ư?

Cài nhìn chăm chú vào Vẹo một lát lâu, rồi phá lên cười:

– Ô, anh Vẹo, tôi lại cứ tưởng ai. Hôm nay, anh đổi lót, thảo nào tôi không biết. Chà...anh cũng may những quần áo sang như thế cơ à?

Rồi Cài ném thúng, lại gần sờ vào cái áo nhiều:

– Thứ này đẹp đấy. Anh may bao giờ thế? Ý hẩn anh may hôm anh ra Hà Nội phải không? Bao nhiêu?

Vẹo ấp úng:

– Tôi vì sắp đi có tí việc.

Cài giật mạnh vạt áo:

– Tôi hỏi anh may bao giờ, bao nhiêu tiền một thước. Ai chả biết anh đi có tí việc, chứ mặc quần áo thế này ra làm vườn, có họa là điên.

– Vâng, tôi may hôm nọ, chả bao nhiêu. Có sáu hào một thước.

– Ô, rẻ nhỉ, rẻ quá nhỉ, cái lụa của con Toán trông xấu thế mà nó cũng phải mua chín hào một thước. Anh mua được ở đâu rẻ thế, anh mua hộ tôi ba thước để tôi may áo cánh nhé.

– Vâng, cô muốn mua thì tôi mua giúp cô được ngay.

Cài cỏi hầu bao lấy ra hai đồng:

– Đây, anh mua giùm tôi ba thước, nhưng bao giờ thì anh mua giúp tôi mới được chứ.

– Nếu cô cần thì ngay ngày hôm nay cũng được. Lát nữa thì tôi lên Thượng thôn rồi tiện thể tôi ra Hà Nội mua về cho cô.

– Ủ thế thì tốt quá. Nhưng phải thứ đúng như thứ nhiều này đây.

– Thì hẳn là đúng. Tôi đem áo của tôi ra so còn sai làm sao được.

Cài quay đi, rồi quay lại:

– Anh ăn mặc thế trông khác hẳn người đi, tôi không nhận ra được. Trông óng ả đẹp đấy.

Lòng Vẹo tràn ngập biết bao nhiêu vui sướng:

– Cô cứ chế tôi.

– Ai chế anh, tôi nói thật đấy. Gái làng ta lại có lắm cô mê anh.

Vẹo tưởng như điên:

– Có đâu.

Cài cười như nắc nẻ:

– À biết đâu. Người đẹp về lựa thật.

Chẳng những Cài đã hết giận, mà lại con nhờ mua hộ. Vẹo thấy cái số tiền mình bỏ ra may quần áo thật là không uổng. Lúc ấy, trong đầu Vẹo, đã xây đắp bao nhiêu mộng tưởng. Biết đâu Cài một ngày kia không yêu mình, rồi cụ Phó Tổng sẽ bằng lòng gả nàng cho mình.

Cài vừa bước ra khỏi vườn của Vẹo thì Vẹo nói ngay:

– Hôm nay, tôi không có việc gì , cô có cần làm gì, tôi giúp cô nào.

– Sao anh bảo sắp phải đi Thượng thôn...

– Chín giờ kia chứ.

Cài nhìn luống hành:

– Nếu thế thì anh tả giúp tôi mới. Nhưng thôi, anh ăn mặc thế nhỡ anh làm lại lấm láp hết.

– Không sao. Tôi xắn lên thì sao mà lấm được. Để tôi tả giúp cô, chứ mình cô tả chậm thì đến bao giờ cho đủ hàng bán cho người ta.

Miệng nói, chân đi rảo về phía vườn của Cài rồi cúi xuống nhổ ngay.

Vẹo cú nhổ, nhổ mãi, nhổ cho tới khi Cài nhắc:

– Thôi, bây giờ đến chín giờ rồi, anh có đi đâu thì đi thôi.

Vẹo mới ngừng tay.

– Anh nhớ mua cho tôi đấy nhé.

– Thì chỉ có việc đi mua cho cô thôi, còn quên làm sao được.

Lên đến đường, Vẹo mới sực nhớ rằng một thước nhữg hơn một đồng mà anh chỉ bảo với Cài có sáu hào, nhưng cũng không thấy tiếc tiền. Anh quay về nhà định để lấy tiền thì Cài thấy anh đi về phía làng vọi hỏi:

– Ô hay, sao anh đi đường ấy?

Vẹo liền nói dối:

– Tôi còn phải về nhà ăn cơm đã chứ.

– Bây giờ, anh mới ăn cơm sáng cơ à? Chiều độ mấy giờ thì anh về. Anh đem ra đồng đưa cho tôi, chứ đừng đem vào nhà mà thầy tôi biết, thấy tôi mắng đấy nhé.

PHẦN THỨ HAI

Bây giờ thì mọi người cũng đã quen đi, và chính Vẹo cũng đã quen đi. Người ta không dị nghị về chỗ Vẹo mặc quần lạnh áo tốt nữa. Và Vẹo cũng không lấy làm sung sướng về chỗ ăn mặc sang trọng của mình vì chàng thấy Cài cũng chẳng để ý gì đến sự thay đổi của mình.

Mấy hôm đầu, nàng hỏi Vẹo mấy câu rồi thì nàng cũng coi Vẹo như trước, nghĩa là nàng chẳng thêm để ý gì đến Vẹo ,

hay là chỉ để ý đến như ta để ý đến một người bề dưới, gặp thì hỏi, có việc gì thì nhờ làm, thế thôi.

Vẹo cũng chỉ như trước: yêu vụng dẫu thâm. Và không bao giờ dám có cái ý nghĩ tỏ cho Cài biết lòng yêu của mình.

Thốt nhiên, một hôm Vẹo nhận thấy sự thay đổi ở Cài. Bỗng dưng độ này, nàng vui vẻ và hay hỏi chuyện mình. Đầu tiên, Vẹo lầm tưởng rằng nàng để ý đến mình, nhưng anh lầm không lâu. Sự vui ấy do một duyên cớ khác.

Cái hôm anh dò biết cái duyên cớ ấy, anh tưởng chừng như chết đi, không về được đến nhà. Mấy hôm nay, Cài năng ra vườn và cứ sáng vào khoảng mười một giờ hơn, chiều vào khoảng sáu giờ hơn là đang làm vườn, nàng cũng bỏ việc đi đâu một lúc lâu.

Trước thì Vẹo cũng tưởng là nàng ra sông tắm hay đi nói chuyện với chị em ở phía vườn trên, nhưng lần đầu, anh nhận thấy Cài cứ bỏ đi sau một hồi chuông xe đạp của một người mặc quần áo Tây đi qua đường. Lần sau, Vẹo để ý đến người đi xe đạp ấy. Anh nhận ra là một thanh niên trẻ đẹp, ăn mặc sang trọng ra vẻ một ông phán, ông thông.

Một ý tưởng đau đớn vụt chạy qua óc anh. Nhưng anh liền xô đuổi cái ý tưởng ấy vì anh đã yêu, anh cần xô đuổi để được sống vui vẻ. Nhưng người đi xe đạp ngày nào cũng đi qua, và Cài cứ bỏ việc đi về phía người ấy đã đi, anh liền để tâm dò xét. Anh không thể cưỡng được với cái ý định muốn biết.

Buổi chiều hôm ấy, sau khi một hồi chuông xe đạp rền lên, Cài bỏ ra đi thì anh cũng liền đi theo. Anh đi, nhưng vừa

đi vừa nấp ở sau những cây to để cho Cài không nhìn thấy mình. Anh nhận thấy rằng Cài vừa đi vừa nhìn lại như sợ có người theo dò.

Qua khỏi xóm Đầm, anh thấy người đi xe đạp đã xuống xe đỗ ở cổng Giàn mà Cài thì cứ đi về phía ấy.

Trong một khắc, anh ao ước rằng người ấy chẳng qua là rẽ vào cổng Đầm xem phong cảnh, và Cài đi đây là đi chơi với bà chị họ ở xóm Chúc mà thôi. Lúc Cài đi gần đến cổng Dầu, anh khẩn thắm cho Cài không rẽ vào đấy. Nhưng anh khẩn thế nào thì anh cũng phải ngã ngửa trước sự thật. Nàng rẽ vào phía cổng Dầu, rồi lại gần người đi xe đạp, rồi hai người nói chuyện với nhau.

Cái phút đầu tiên anh trông thấy là một phút ghê gớm cho anh. Anh đứng

đục người ra, không biết nên xử trí thế nào. Anh nhìn con sông Tô lịch cuộn cuộn những khối nước đục ngầu qua những bè rau muống và anh ước thầm giá anh có thể chết đuối được. Khối nước tuy dơ bẩn như thế kia, nhưng mát cho anh biết mấy. Anh bỗng thấy tối sầm cả mặt mày, anh phải đứng dựa vào gốc cây, để cho khỏi ngã. Anh không rõ anh đứng như thế bao nhiêu lâu, nhưng khi anh mở mắt ra thì anh thấy Cài đi về phía anh, mặt mày hớn hở. Nàng vừa đi, vừa quay lại nhìn theo hút chiếc xe đạp.

Bỗng anh thấy cần phải trốn, trốn để cho Cài khỏi biết rằng anh đi dò nàng. Tuy biết rằng nàng đã yêu người khác và không bao giờ nàng thêm yêu đến cái thứ anh, nhưng anh cũng vẫn sợ nàng giận anh.

Anh vội vàng lúi xuống bờ sông. Anh chờ cho Cài đi khỏi rồi, anh mới đi lên.

Anh về đến vườn thì Cài cũng đã về đến nhà rồi, anh cũng chẳng nghĩ gì đến sự tưới nốt những luống rau và cũng chẳng nghĩ gì đến sự đem đôi thùng về nhà. Anh cứ thơ thẩn đi, không biết đi đâu.

*

Tại sao lúc chín giờ đêm anh về đến nhà, anh cũng không biết. Anh có định về nhà đâu. Bà Xã Vị trông thấy anh thì hỏi ngay:

– Cháu đi đâu đấy mà cô ra vườn định gọi cháu về ăn cơm cũng không thấy. Cô thấy đôi thùng cháu để đấy, cô liền mang về. May quá nếu cô không ra

thì thế nào cũng có đứa nó lấy mất đôi thùng. Cháu đi đâu đấy?

Xưa nay, Vẹo vốn là người hiếu thảo, coi cô cũng như mẹ, thứ nhất là người cô nghèo đến ở nhà mình. Nhưng lần ấy không hiểu sao anh bần thần. Cô hỏi thì anh gất ngay:

– Tôi đi đâu, cô hỏi làm gì? Nó lấy mất thì thôi!

Bà Xã Vị kinh ngạc trố mắt nhìn anh, không hiểu. Thấy vẻ mặt ngơ ngác của cô, anh lại hối ngay:

– Cháu đi đòi tiền rau.

Bà Xã Vị thấy mặt cháu héo queo cũng không nổi giận:

– Lần sau cháu có đi đòi tiền rau thì cháu nhớ cất thùng về đã nhé. Thôi, bây

giờ cháu đi ăn cơm đi. Hôm nay, cô mới xúc được mớ tép ở ao chùa, ngon lắm.

Lúc ấy anh còn thiết gì cơm, còn thiết gì tép, nhưng vì sợ cô giận, phải buộc lòng ngồi xuống ăn. Và được mấy miếng, bỗng anh buông đũa rồi hỏi cô:

– Này cô, có bao giờ cụ Phó Tổng bằng lòng gả con gái cho một người ở tỉnh không nhỉ?

Bà Xã Vị nhìn cháu chăm chú:

– Gặp người tử tế, bằng đôi phải lứa, thì đâu chẳng gả.

– Nhưng người ấy lại ăn mặc quần áo Tây như một ông Phán, ông Ký.

Bà Xã Vị cười:

– Ông Phán ông Ký thì ai người ta thèm lấy con gái nhà quê.

– Sao cô biết?

Thì làm sao cô không biết? Ông Phán thì ở tỉnh thiếu gì người sang, đẹp, người ta chuốc con gái nhà quê về để làm gì?

Anh Vẹo lặng im, ngồi ngẫm nghĩ về những lời cô nói, rồi khi cô dọn mâm, anh lại hỏi:

– Như cụ Phó Tổng, thì thế nào là người vừa đôi phải lứa với con cụ ấy nhỉ?

Bà Xã Vị đã rõ biết sự thực. Bà nhìn cháu rồi cười hà hà:

– Cháu tơ tưởng những món ấy cơ à? Thôi đi, chả bao giờ người ta thêm gả cho đâu.

Vẹo vội cãi:

– Không, cháu có dám ... gì đâu. Cháu biết phận cháu lắm. Cháu hỏi cho

biết thế thôi. Như làng ta, thì ai vừa đôi phải lứa với cô Cài?

– Như con giai cụ Bá ở thôn Hạ, hay con giai ông Cửu ở thôn Thượng. Nghe đâu con giai ông Cửu có hỏi, cụ Phó thì bằng lòng, nhưng cô Cài cô ấy chê, không chịu lấy đấy mà. Kể cô ấy lấy đám ấy thì cũng xứng. Anh Chi anh ấy sắp ra phó lý. Nhưng không hiểu tại sao cái Cài nó không bằng lòng. Cụ Phó cụ ấy nói với cô rằng nó bảo nếu gả thì nó tự tử. Chẳng lấy đám ấy thì không biết nó còn định kén đám nào nữa.

Cái có Cài không bằng lòng, Vẹo đã hiểu rồi, nhưng Vẹo không dám nói ra cho cô biết. Lúc sắp bưng mâm, bà Xã Vị lại nói:

– Hay nó còn muốn kén một ông Phán, ông Ký. Nhưng Phán, Ký thì ai

người ta thềm lấy gái nhà quê. Cái Quý – con bà Hương Văn – giai làng ai hỏi cũng không lấy, đi mê một ông Ký. Đến khi ông bụng nó bỏ, rồi xấu hổ không thể ở làng, không biết bỏ đi đâu mất tích đã bốn năm nay. Trèo cao ngã đau là thế.

✱

Vẹo nghe cô nói bỗng thấy lo cho Cài cũng gặp phải cảnh ngộ như thế. Lúc ấy thì anh ta không thấy buồn khổ mấy nữa, anh ta chỉ nghĩ đến sự buồn khổ của Cài, nếu chẳng may Cài cũng gặp một số phận như Quý. Cả đêm hôm ấy, anh ta sao sục về cái ý nghĩ ấy. Anh rất muốn nói cho Cài biết chuyện Quý để đề phòng, nhưng vốn rút rút, anh không biết làm cách gì cho Cài biết được.

Sáng hôm sau, anh ra vườn chờ đến gần mười giờ mới thấy Cài ra. Lúc ấy, anh mới nhận thấy rằng Cài chài chuốt nhiều lắm, chứ không xoàng xĩnh như trước. Anh thấy nàng đẹp lên bội phần. Lúc ấy, thì đã làm xong hết các công việc. Giá không vì để cho Cài nhìn mặt thì anh đã về rồi. Cài thấy anh đang ngồi hút thuốc thì bảo ngay:

– Anh tười rồi ư?

– Vâng, tôi tười và rửa rau xong đã từ lâu.

– Chết chữa, tôi bận nấu cám lợn nên ra trưa quá. Tôi chỉ sợ không kịp làm hàng bán cho người ta, mà người ta thì hẹn trưa lại lấy. Tôi rửa rồi anh bó lại hộ tôi nhé.

Vệ đã tề tái cả ruột gan, nhưng vẫn thấy cần phải giúp Cài:

– Thôi để tôi rửa, cô bó thì nhanh hơn và khéo hơn.

– Ủ thế cũng được. Nhưng anh xong việc của anh thật rồi chứ?

– Xong rồi, người ta đã lại lấy rau của tôi rồi.

Vẹo vừa rửa rau, vừa để ý nhìn thì thấy Cài lâu lâu lại trông lên phía đường, như có ý chờ đợi ai. Mỗi một lần, Vẹo nhìn thấy như thế thì Vẹo lại thấy rùn cả người.

Làm hàng gần xong thì hồi chuông xe đạp ở đường bỗng rên rĩ, Cài vội vàng buông những mớ rau rồi bảo Vẹo:

– Thôi còn ít mớ, anh ghim giùm tôi. Tôi cần phải lên chợ Cả tôi có tí việc. Một xuýt nữa tôi quên khuấy đi. Anh ghim xong hể thấy ai đến lấy rau thì đưa cho

người ta và cầm tiền hộ tôi nhân thể. Ba hào một trăm đấy.

Nàng nói xong chẳng kịp cho Vẹo giả nhời tắt tả đi ngay.

Vẹo nhìn theo nàng, muốn gào lên:

– Cô phải coi chừng, không bị lừa đấy.

Nhưng tiếng ấy chỉ găm lên ở trong cổ họng anh.

✱

Lúc ấy đã một giờ. Người lấy rau cũng đã lại lấy và đưa tiền, mà Vẹo chờ mãi cũng không thấy Cài về. Chàng tuy chưa ăn cơm cũng không dám về vì chàng sợ lúc Cài về không thấy chàng thì nàng phải băn khoăn về chỗ rau đã bán

hay chưa. Chàng cần phải chờ Cài để đưa tiền cho Cài, thì rồi đi đâu chàng mới đi được.

Bà Xã Vị chờ cháu về để ăn cơm, mãi không thấy cháu, đi ra:

– Anh làm gì mà chưa về ăn cơm?

Vẹo vội vàng cầm lấy cái cốc vờ xới xới:

– Cháu còn dở bận. Cô cứ về xới cơm trước đi. Cháu chưa thấy đói.

– Thì hãy về ăn cho xong bữa đi, rồi lại ra.

– Thì cháu đã bảo cô, cháu chưa đói. Cô cứ ăn trước đi rồi để phần cho cháu cũng được mà. Làm một luống này thì rồi chiều không phải làm nữa.

Bà Xã Vị quay đi thì Vẹo cũng buông cuốc ngồi nhìn lên mé đường. Một lúc lâu, Vẹo mới thấy Cài tắt tả đi về:

– Anh chưa về ăn cơm, còn ngồi đây chờ tôi đấy ư? Gớm cái chị tai ác ấy giữ nói chuyện lâu quá.

Cái chị ấy, Vẹo cũng đã thừa biết là ai rồi. Nhưng Vẹo vẫn ôn tồn:

– Tôi sợ cô về không thấy tôi cô lại phải vào nhà tôi lấy tiền. Nên tôi chờ. Đây tiền đây. Được hai trăm một sáu hào tất cả đấy.

Cài cầm tiền xong thấy cần phải an ủi:

– Thế quá bữa mà anh không đói à? Anh thật là tốt.

Vẹo thấy sướng mê:

– Không, tôi không thấy đỏi tí nào.

✱

Vẹo dắt bò về qua Đống Lò thì thấy Chi, con cụ Cửu ở thôn Thượng, đang thì thầm với Đậu ở dưới gốc cây bàng. Đậu thấy Vẹo liền vẫy lại. Vẹo nhớ tới việc trước, cứ tảng lờ đi rồi rảo cẳng thì Đậu đã nói to:

– Ô, cái thằng hay giận dai. Mà đánh tao, tao đã không đánh giả, mà còn giận gì? Lại đây, chúng tao bảo việc này rất quan hệ.

Lúc ấy, Vẹo mới chịu dắt bò lại.

– Mà có biết việc gì không? Con Cài ấy mà.

Vẹo lắc đầu:

– Tao chẳng biết gì cả.

– Ô, thế thì mày mắt mù. Ngày hai buổi, nó đi nói chuyện với một thằng ăn mặc quần áo Tây ở cổng Dầu, và có khi lên đến tận Cầu giấy mà mày không biết ư?

Vẹo vẫn thản nhiên:

– Tao làm sao mà biết được.

Dậu vỗ vào vai Vẹo:

– Mày chỉ chăm chú làm giàu, nên mày chẳng biết gì hết. Nó dám chim gái làng mình, chúng tao định chiều nay “khiến” cho nó một trận, mày có đi với chúng tao thì đi. Chứ không, để yên thế này, tức lắm.

Vẹo gạt ngay đi:

– Những chuyện đánh nhau tao không biết. Mà việc gì đến chúng mày.

Chi lúc ấy mới hăng hái:

– Sao không việc gì đến chúng tao. Gái làng mình mà chúng nó chim thì để yên cho chúng nó thế nào được! Thế nào tao cũng phải đánh nó tan xương, mày không bằng lòng đi với chúng tao thì thôi. Nhất quyết là chiều nay, chúng tao nấp ở cổng Dầu, hễ thấy hai đứa đi qua là chúng tao dẫn cho thằng đàn ông một mẻ.

– Việc ấy tùy mày, tao không biết. Tao không lôi thôi.

Vẹo không đánh bò về nhà, đi thẳng ra đường cái. Qua khu vườn, Vẹo đã thấy Cài đang bồm bẻm nhai trầu và cười nói với Toán. Vẹo muốn nói cho nàng biết,

nhưng vì có Toán ở đấy, nên không tiện nói.

Vẹo cứ dắt bò cho ăn ở trên bờ đường đi, chờ cơ hội, nhưng hai người cứ nói dai như chảo rách dứt không ra.

Nhìn thấy giới đã xế chiều, Vẹo đã thấy nóng ruột. Vẹo chỉ sợ mình không kịp bảo, để người yêu của Cài bị đánh. Chàng nghĩ đến sự khổ sở của Cài hơn là sự trả thù của mình.

Toán đi rồi, Vẹo liền buộc bỏ rồi đi xuống. Không hiểu sao lúc ấy Vẹo bạo dạn và hoạt bát thế.

– Này cô Cài, tôi nói chuyện này, cô phải giữ kín nhé. Tôi đi qua cửa Đồng Lò, thấy thằng Chi và thằng Đậu nó đang bàn nhau chiều nay thì phục đánh người ... quen của cô ở cổng Dầu đấy. Cô liệu mà đề phòng.

Cài sững cổ ngày:

– Tôi có người quen nào? Tôi làm gì mà chúng nó đánh? Đánh tôi thì có tù.

Vẹo từng hứng, đứng lặng yên một lát. Sau Vẹo mới ôn tồn bảo:

– Tôi quý cô thì nghe thấy câu chuyện như thế, tôi bảo cô. Cô không nghe thì thôi, hà tất cô phải giận tôi.

Vẹo nói xong đi ngay. Mà Cài cũng vội vã đi ngay. Cài không đi về phía cổng Dầu mà đi về phía Ngã tư Sở là phía mà người yêu của nàng đi lại. Vẹo biết ngay là nàng chờ ở đấy để báo cho người yêu biết.

Vẹo cũng không về nhà, cứ dắt bò vợ vẫn ở đường để nghe động tĩnh. Vẹo sợ những phiền lụy nó đến cho Cài hơn những đau khổ nó đến cho mình.

Gần sáu giờ thì Vẹo gặp Dậu và Chi vác gậy đi về phía cổng Dầu. Chi hỏi ngay:

– Con Cài nó đâu? Sao tao không thấy nó ở vườn. Nó đã đi với thằng xe đạp rồi hay sao? Mọi lần, sấm tối cơ mà?

Vẹo vờ đi như không biết gì cả.

– Tao biết thằng xe đạp nào. Ở đường này thiếu gì thằng xe đạp đi qua.

– Thế cái Cài nó không ra làm vườn à?

– Hình như về rồi.

– Láo, chúng tao vừa gặp con Toán nó bảo nó vừa ở đây.

– Thế thì tao không biết.

Chi và Dậu chạy vội về phía cổng

Dầu. Vẹo lững thững dắt bò về. Nhưng buộc bò xong, Vẹo lại ra.

Ra đến điểm thì gặp Chi và Dậu vác gậy trở về. Vừa đi, hai người vừa nói ba hoa:

– Làng ta có đứa chim giai. Coi chừng, cũng có phen chúng ông dẫn cho thằng đàn ông một mẻ thôi.

Vừa lúc ấy thì Cài ở phía đường cái đi vào. Chi quay lại hỏi ngay:

– Cô Cài đi đâu về đấy?

Cài cũng không vừa:

– Tôi đi đâu anh có quyền gì anh hỏi tôi.

Chi ném chiếc gậy xuống đường:

– Phải, tôi không có quyền. Nhưng

ban này mà tôi gặp ở cổng Dầu thì có
đứa nát xương.

Cài đứng phắt ngay lại:

– Có phải anh dọa đánh tôi thì anh
bảo?

Chi phải đấu dịu ngay:

– Ai dám đánh cô. Chúng tôi chỉ
đánh những đứa đến chim gái ở làng này
thôi.

Thấy có mấy người xúm đến, Vẹo sợ
Cài xấu hổ liền bảo Chi:

– Mà chỉ bắt bóng bắt gió, nói nhảm
nói nhí để mất lòng mất bề. Mà nghe
cái thằng Đậu làm gì. Thôi im đi, không
việc không đâu lại mất lòng người nhớn.

Đậu túm ngay lấy Vẹo:

– À, có lẽ mày đã báo trước cho chúng nó biết, để chúng nó bảo nhau chúng nó trốn.

Vẹo liếc mắt thấy Cài đã đi xa, mới ẩ Dậ ra.

– Tao bảo với ai, việc của chúng mày thì mặc thầy chúng mày, tao hơi đầu mà dính vào.

Chi hục hặc:

– Nhưng không sao. Trăm bó đuốc thế nào cũng vớ được con ếch. Trừ khi nó không đem nhau đi nói chuyện qua con đường này nữa thì thôi.

✱

Sáng hôm sau, Vẹo cứ hì hục làm việc, thấy Cài ra cũng không hỏi vì sợ

nàng thù. Nhưng Cài đã hỏi ngay:

– Hôm qua, tôi đi rồi, chúng nó còn nói gì tôi nữa không anh?

– Chúng nó nhảm nhí, cô để tâm đến chúng nó làm gì.

Cài thấy cần phải phân trần để gỡ tội cho mình:

– Thằng Chi năm lần bảy lượt nó đem giấu cau đến hỏi tôi, tôi không bằng lòng lấy, nên nó đặt điều nói xấu tôi. Còn thằng Đậu nó cứ trêu tôi, bị tôi chửi cho, nên nó bịa những chuyện thị phi, anh đừng có tin lời chúng nó. Tôi cay ngay là không bao giờ tôi sợ chết đứng.

Vẹo vờ cuốc:

– Có bao giờ tôi tin chúng nó. Cô để tâm làm gì.

Cài vẫn không thôi:

– Tôi mà nghe trong làng ai đồn đại điều gì, tôi chửi vào tận mặt chúng nó cho chúng nó xem.

Vẹo ngừng tay:

– Cô hơi đâu.

– Ấy thế mà ở trong làng chỉ có anh là tốt với tôi thôi.

– À, tôi lại khác.

Cài mở bọc giầu đưa cho Vẹo một miếng. Vẹo sung sướng đỡ lấy miếng giầu:

– Hình như nhạt vôi. Anh xem có nhạt thì lấy vôi thêm.

Xưa nay, Vẹo có ăn giầu bao giờ mà biết nhạt vôi với mặn vôi. Nhưng nghe

Cài nói thế, Vẹo cũng giơ tay. Cài cầm cái ống vôi bạc đưa cho Vẹo. Hai làn da hơi chạm vào nhau, Vẹo thấy rùng mình.

Miếng giầu ấy, Vẹo ăn thấy say và ngon lắm.

Khi ăn xong, Cài bảo Vẹo:

– Hể từ giờ anh nghe thấy chúng nó bàn soạn gì, anh bảo tôi nhé.

– Vâng.

Buổi trưa hôm ấy, Vẹo không thấy anh chàng xe đạp đi qua, nhưng đến gần mười một giờ thì Cài lại đi về phía Ngã tư Sở.

Xưa nay, rau của nhà Cài vẫn bán cất cho người ta, nay bỗng dưng Cài không bán cất nữa, cô đem đi chợ bán lấy, lấy có rằng bán như thế thì không được lãi.

Vẹo thấy thế, hiểu ngay cái cơ chính, là nàng muốn có thì giờ để đi lại với tình nhân.

Sự gặp gỡ của hai người ở trong con đường Láng đã có nhiều người biết, và ở trong làng người ta đã đồn đại ầm ĩ. Cái hôm đầu, Cài nói chuyện cho Vẹo biết ý mình, Vẹo tìm hết cách để can ngăn.

– Bán tại đây tuy rẻ một chút, nhưng đã không phải mất công mang đi, không phải mất tiền tầu xe, mà của hàng hoa để ở vườn có quyền hơn.

– Không, tôi đã tính rồi, dăm ba ngày đem ra Hà nội bán có lãi hơn.

– Nhưng cô không quen khách, lần đầu ra bờ ngõ.

– Rồi nó quen dần đi chứ.

Vẹo thừa dịp đặt vào một lời khuyên xa xôi:

– Tùy cô...nhưng cô cũng phải nên cẩn thận, người Hà Nội là hay lừa đảo lắm.

Cài nhìn Vẹo, hiểu cái nghĩa xa xôi của câu ấy:

– Tôi thì chả ai lừa được tôi.

– À, biết đâu. Đến những người sành sỏi hơn cô, thường ngày bán buôn Hà nội còn có khi bị lừa nữa là. Có phải cô muốn đi quen chợ để sau này buôn to bán lớn thì chẳng kể, chứ bán ở đây với bán ở chợ, cũng chẳng lãi thêm được là

bao nhiêu. Mà mất bao nhiêu công việc.

Mặc dầu Vẹo nói thế nào, Cài cũng không nghe, mà mẹ nàng can ngăn cũng không được.

*

Nàng đi chợ được ba tháng thì bỗng một hôm có tin đồn âm lên là nàng có chửa. Dậu và bọn giai làng bất cứ gặp nàng ở đâu cũng hát những câu châm biếm:

Không chồng mà chửa mới ngoan,
Có chồng mà chửa thế gian vẫn thường.

Thoạt mới biết cái tin đồn ấy, Vẹo ngây ngất cả người. Vẹo để ý dò xét thì thấy Cài độ này không vui vẻ như trước nữa, mặt lúc nào cũng ủ rầu rầu. Càng

ủ hơn là cái tin ấy đến tai thầy mẹ nàng. Thầy mẹ nàng không cho nàng đi chợ nữa, và mỗi khi ra làm ở vườn đều có người theo đi, thành ra nàng không đi đâu được một bước.

Từ đấy, Vẹo không thấy thầy Phán đi xe đạp qua lại con đường Láng. Mà Cài thì mỗi khi ra làm vườn đều trông lên mé đường, như có ý mong ngóng. Nàng càng trông càng mất hút.

Rồi một hôm, đang làm vườn, nàng bỗng trốn đi từ sáng cho quá trưa mới trở về. Lúc trở về, Vẹo nhận thấy mặt nàng nhợt ra. Dì nàng thấy nàng thì đay nghiến ngay. Nàng hình như bị một mối buồn ghê gớm cuốn hút thần trí, cũng chẳng để ý đến lời đay nghiến của dì nàng.

Mười giờ đêm hôm ấy, lúc Vẹo đang

sắp sửa đi ngủ thì bỗng có tiếng người gọi. Đêm hôm ấy giờ lún phún mưa, gió rét cầm cầm lại vào ngày nguyệt tận nên tối như mực. Vẹo vừa ra tới cổng thì đã có tiếng người bảo:

– Tôi, Cài đây, anh mở cửa mau, se sẽ chứ, tôi cần nhờ anh chút việc. Cô anh đi lễ ở chùa phải không?

Vẹo rạo rục mở cửa. Cài nắm ngay tay Vẹo:

– Anh im, không nhớ người ta biết. Cô anh bao giờ về?

– Cô tôi hầu bóng ở đền, có lẽ sáng mới về. Kìa sao tay cô lạnh thế?

– U tôi cũng đi lễ chùa, nên tôi mới trốn được lại đây. Tôi cần nhờ anh một việc, anh giúp tôi, anh phải giúp tôi, không tôi chết mất.

Lòng thương làm cho Vẹo sốt sắng:

– Cô đừng nói gở, việc gì, cô nói đi.
Tôi xin hết sức giúp.

Cài nắm chặt tay Vẹo:

– Tôi biết ngay mà, chỉ có anh là tử
tế, chỉ có anh là thương tôi.

Vẹo lúc ấy cảm động trào nước mắt:

– Bao giờ tôi chẳng quý cô. Bây giờ
cô mới biết à?

– Không tôi biết, tôi biết đã lâu rằng
anh tử tế. Vì thế, đêm hôm tôi mới dám
đến nhờ anh một việc rất cần và rất kín.

– Thì cô hãy vào trong nhà để tôi đốt
chút rơm lên cho ấm, tay cô lạnh giá cả.

– Thôi không cần.

Mặc dầu Cài không nghe, Vẹo cũng cứ kéo Cài vào bếp, đốt lửa lên. Nhìn thấy mắt Vẹo đỏ hoe, Cài sẽ bảo:

– Anh thương tôi, nhưng cái số tôi lao đao thì biết làm thế nào. Anh ngồi xuống đây, tôi bảo.

Vừa nói, Cài vừa kéo Vẹo ngồi xuống cạnh:

– Tôi đã trót thương yêu người ta mất rồi.

– Tôi biết.

– Hôm nay, tôi đến nhà người ta giục người ta đến nói với thầy mẹ tôi, thì người ta bảo với tôi người ta sắp bị mất việc, phải cần có hai trăm đồng để lo liệu. Lo liệu xong cho có công ăn việc làm thì mới có thể nghĩ đến chuyện vợ con được. Tôi đã bòn mót các nơi chỉ được

có kém ba đồng đầy chín chục. Nếu anh có dư cho tôi vậy thì đến khi nào thành vợ thành chồng, tôi sẽ lại giả anh tử tế.

Vệo nghe nói xong, lảng lạng trèo lên nóc bếp kéo xuống một cái bọc, mở ra:

– Vụ rau và vụ lúa năm nay, tôi bán được hơn một trăm. Tôi tậu con bò tám chục, chỉ còn có sáu mươi đồng đây, cô cầm lấy, bao giờ cô giả tôi cũng được.

– Thế còn thiếu những hơn năm mươi đồng, mà người ta bảo phải có đúng hai trăm mới đủ.

Vệo ngẫm nghĩ một lát:

– Làng ta thì không thể vay ai được. Hay cô chờ đến phiên chợ Hà Đông, tôi đi bán bò đã.

– Anh bán đi thế thì lấy gì mà cấy.

– Không sao. Bây giờ mùa màng đã xong rồi, cũng không dùng đến bò nữa. Xưa kia tôi không có bò vẫn đi thuê, thì sao. Thôi được, cô cứ an tâm về đi, đến ngày kia, thế nào tôi cũng có đủ số cho cô.

– Anh tốt quá, anh thương tôi quá, thế nào một ngày kia tôi tai qua nạn khỏi, tôi cũng báo đền cái ơn của anh.

– Cô nói làm gì cho nặng tình thế. Gặp lúc cùng quẫn thì ta giúp nhau.

– Nhưng mà anh nhớ đừng hờ ra cho ai biết nhé.

Vẹo cầm cái bát, đập ngay vào thành bếp:

– Tôi mà có nói hờ cho ai biết, thì tôi chết tan tành như cái bát này.

Cài vôi vàng lấy tay bịt mồm Vẹo:

– Anh nói sẽ chứ, không hàng xóm người ta biết. Thế có phải phí mất cái bát không?

– Chứ không thì cô không tin tôi.

– Sao tôi chả tin. Chả tin mà đêm hôm tôi lại dám đến nhờ anh.

Nàng vừa nói, vừa cởi hầu bao đưa số tiền tám mươi bảy đồng cho Vẹo:

– Anh giữ lấy hộ tôi, rồi hôm nào, tôi lấy một thể.

Vẹo từ chối:

– Nhà tôi trống trải không có chỗ cất, mà tôi thì ở ngoài vườn luôn. Cô giữ cả lấy.

– Không, tôi không thể. Thấy u tôi

đã biết chuyện, tôi chỉ lo thấy u tôi nghi, khám lấy lại hết. Thôi, anh giữ hộ tôi, anh để vào trong người thì mất làm sao được. Thôi, tôi phải về đây.

Lúc ở trong bếp đi ra, Cài ngó vào nhà trên:

– Ô, nhà anh ngăn nắp nhỉ? Dì tôi bảo anh mua được nhiều đồ đẹp lắm phải không?

– Có gì đâu. Bằng thế nào được đằng hai cụ. Nhà gianh lụp sụp.

– Nhưng làm ăn như anh, thì một ngày kia thế nào anh chả có nhà gạch. Ai sau này lấy được anh, thật là may mắn.

Câu ấy làm cho Vẹo não ruột. Vẹo nói một câu trách móc:

– Ấy thế mà chẳng ai thèm lấy đấy.

Cài còn bụng dạ nào nghĩ đến cái nghĩa bóng gió của câu trách ấy nữa. Nàng quay lại:

– Anh có muốn lấy cái Toán, để tôi làm mối cho anh.

Bao nhiêu phần nộ và rạo rức chứa chất ở trong lòng Vẹo ộc ra một tiếng: “Không” gọn lỏn.

– Nó cũng ngoan lắm. Và cũng đẹp đấy chứ.

– Nhưng tôi không thích. Tôi không bao giờ lấy vợ cả.

★

Bà Xã Vị nghe tin Vẹo muốn bán bò, giầy nấy:

– Sao mới tậ được vài tháng đã lại bán đi? Bây giờ năm hết Tết đến, bò đem bán có lỗ vốn không? Mà anh thì cần gì đến tiền.

Vẹo phải nói dối:

– Nào có phải cháu cần tiền. Con bò này làm không được. Vả nó cọc, nuôi không nhớn, không có lãi.

– Sao tháng trước làm chiêm, anh bảo nó làm giỏi lắm?

Vẹo đớ lưởi:

– Cháu định bán bò để tậ trâu. Trâu làm khỏe và có lợi hơn. Tậ trâu thì làm xong ruộng nhà rồi, cháu có thể làm mướn cho người ta được. Đây, cô xem ông Hương Tre có con trâu, mà mỗi vụ cũng kiếm được năm chục thóc.

Anh em hàng xóm thấy Vẹo bán bò đều kéo đến. Ai cũng kéo đến can đừng nên bán, vì con bò làm được và gần Tết bán không được giá. Vẹo nhất nhất chẳng nghe ai:

– Bò rẻ thì trâu cũng rẻ. Tôi tậu con trâu về làm.

Mấy người anh em họ xa muốn theo Vẹo đi bán bò và mua trâu vì sợ Vẹo hớ, Vẹo đều từ chối:

– Thôi, cảm ơn các bác, tôi còn kém cạnh cái gì.

Vẹo đánh bò vào chợ Hà Đông từ sáng cho đến mười một giờ mà người ta chỉ giả có sáu mươi nhăm đồng, lỗ đứt đi mười lăm đồng. Thấy bị thiệt nhiều quá, Vẹo dùng dằng không muốn bán. Nhưng đến gần trưa, nghĩ đến Cài đang đỏ mắt

chờ mình, Vẹo đánh phải bán vậy.

Lúc hai giờ về đến Ngã tư Sở thì Vẹo đã thấy Cài chờ mình ở đấy.

– Sao anh lâu thế, tôi chờ anh từ trưa?

– Bò rẻ quá. Chỉ được có sáu mươi nhăm đồng thành ra tôi lưỡng lự.

– Không sao, số tiền thiệt ấy rồi tôi sẽ đền cho anh.

– Tôi không lấy tiền đền của cô. Thua thiệt nào tôi có quản, miễn là được việc cho cô thì thôi. Đây, tiền đây, tôi đã gói đủ hai trăm đấy.

Cài gói bạc vào hấu bao rồi, Vẹo mới bảo:

– Giá cô cần dùng nữa, tôi cũng xin bán vườn đi để giúp cô, nhưng cô nên

cẩn thận một chút, người tỉnh thành họ hay tráo trở lắm đấy, chứ không có thực thà tử tế như ở nhà quê ta đâu.

– Không, điều ấy anh đừng lo. Tôi biết là chỗ tử tế.

– Nếu thế thì tôi rất mừng cho cô.

Vẹo nhìn theo tàu điện đi khỏi rồi, mới lúi thủi trở ra về. Vẹo buồn như cũ, phải cố gượng làm vẻ mặt hớn hở:

– Ông cứ bảo bò rẻ thế mà tôi bán được lãi chục bạc đấy.

– Thế sao anh chưa tậu trâu?

– Chẳng thấy con nào vừa ý cả. Để ra giêng ngày rộng tháng dài, lo gì.

Bà Xã Vị thấy cháu buồn rười rượi về tay không hỏi sẵn hỏi đón:

– Thế nào bán chác ra làm sao?

Vẹo lòng như đứt cứ luôn mồm:

– Có lãi, có lãi.

★

Sáng hôm sau, lúc Cài ra vườn, nàng tươi cười bảo nhỏ Vẹo:

– Công việc của tôi xong rồi anh ạ. Người ta hẹn đến ngày kia là ngày chủ nhật thì người ta sẽ đưa chú người ta vào nói với thầy tôi. Tôi đã nói trước với u tôi, thì u tôi cũng bằng lòng. U tôi bằng lòng thì thầy tôi cũng phải bằng lòng.

– Thế tại làm sao người ta không đưa cha mẹ người ta vào mà lại đưa chú?

– Người ta cũng mồ côi như anh ấy.

Thật là tôi được êm đẹp cũng nhờ anh.

Lòng Vẹo đã tê buốt, nhưng chàng cũng phải gượng vui trước cái vui của Cài:

– Lúc cô đã thành bà Phán, cô nhớ phải lâu lâu mời tôi ra tỉnh uống rượu đấy. Hay lúc thấy quê mùa lại không dám nhận?

Cài cười tươi như hoa:

– Có đâu thế.

– Thế cô có biết làm ở đâu không?

– Người ta bảo với tôi rằng làm ở phủ Thống sứ.

– Ở Thống sứ thì to lắm. Thế là nội con gái làng ta, cô tốt phúc nhất.

Cài sung sướng:

– Nếu tôi cũng cứ rút rút như người ta thì bao giờ được như thế. Nhà sang lắm cơ. Hôm nào ăn hỏi xong, anh ra mà xem.

– Tôi cục mịch như thế này, ai dám đến chỗ ấy...

– Ồ có sao, người ta tử tế lắm. Người ta bảo chạm ngõ rồi đến tháng giêng Tây, ăn hỏi ngay và cưới ngay.

Vẹo nhìn vào cái bụng Cài lúc ấy đã sờ sờ hơn trước:

– Phải, cưới vợ thì cưới liền tay...

Cài hiểu ý nghĩa của cái nhìn ấy, then đỏ mặt vội quay mình đi:

– Bây giờ thì mặc kệ ai đồn đại cái gì, tôi cũng không cần.

Suốt ngày chủ nhật hôm ấy, Cài trông đỏ con mắt cũng không thấy tình nhân đưa chú về. Quá trưa, thấy nàng bần khoản, chính Vẹo phải khuyên nhủ:

– Đã hẹn về thì thế nào cũng về. Chú mình đã ở tốt với người ta như thế, đời nào người ta dối mình. Chắc là còn bận việc gì đấy thôi. Cô đừng có nóng ruột.

Cài không nóng ruột làm sao cho được. Rõ ràng là tình nhân đã bảo nàng, thế nào tám giờ sáng cũng đã có mặt ở đây. Nàng đã nói trước nhờ Vẹo đưa vào nhà. Thế mà nay đã gần ba giờ rồi. Nàng đứng ngồi không yên, và một mối ngờ đã kéo đến xâm chiếm hồn nàng. Nhưng lòng tự ái cũng vẫn buộc nàng phải nói dối Vẹo:

– Ừ có lẽ có việc gì ngăn trở, chứ có thể nào lại hẹn sai những việc như thế được.

Nàng cố làm ra bình tĩnh, nhưng cái bình tĩnh ấy đến lúc bóng mặt trời ngả xuống ngọn cây thì đổ nhào:

– Chắc là có việc gì ngăn trở. Tôi cần phải ra xem làm sao. Tôi đi, hể u tôi có hỏi thì anh bảo rằng tôi lên trên thôn Thượng chơi với bà tôi nhé.

Vẹo nhìn bóng chiều:

– Tôi chỉ sợ lúc cô về thì tối mà cô thì lại có tính sợ ma.

– Không sao, ngoài Hà nội đèn điện sáng trưng, còn từ Ngã tư về đây thì tôi đi xe.

Cài nói xong, tắt tả đi ngay.

Vẹo đứng chờ nàng đến khi tối mịt không thấy về, lại lo cho nàng đi đêm tối có xảy ra sự gì, liền đi ra Ngã tư để đón.

Mãi để chuyến tàu điện cuối cùng, Vẹo mới thấy nàng về, mặt cắt không còn hột máu. Vẹo biết ngay là có một việc chẳng may xảy đến cho nàng, nhưng Vẹo không dám hỏi. Mà Cài lúc ấy cũng đã như người mất hồn, chẳng buồn nói gì với Vẹo nữa. Nàng đi trước thì Vẹo lẽo đẽo theo sau. Đến quá gò Ông Đống, lúc ấy nàng mới sực nhớ rằng Vẹo đi theo mình, nàng sẽ gọi:

– Anh Vẹo!

Vẹo vừa tiến lên thì nàng đã nấc lên khóc. Tiếng khóc ấy làm cho Vẹo tán loạn cả tâm hồn, lặng người đi không nói năng gì được.

Một người đi đường thấy nàng khóc, đứng lại nhìn. Lúc ấy Vẹo mới sẽ bảo:

– Cô nín đi, không người ta biết, người ta cười. Đầu đuôi ra làm sao?

Cài ghen ngào kể lại:

– Tôi đến thì người ta bảo dọn nhà đi từ chiều hôm kia.

– Thế thì có lẽ vì bận dọn nhà mà chưa kịp đến đây. Cô cứ yên tâm, chờ mai kia xem. Chắc là có xảy ra sự gì, chứ một khi mình đã lo công việc cho người ta như thế, chẳng khi nào người ta lại phản mình. Thế cô có hỏi xem dọn nhà đi ở đâu không?

– Không. Tôi nghe chủ nhà nói thế thì tôi xây xẩm cả mặt mày, tôi vội vàng ra ngay cũng không kịp hỏi nữa.

– Giá cô hỏi thì có phải biết rõ không?

– Nhưng lúc ấy, tôi còn hồn vía nào nữa. Trước kia, người ta nói với tôi rằng cái nhà ấy là nhà của người ta, bây giờ lại hóa ra là nhà đi ở thuê.

Hai người lại lặng lẽ đi. Gần về đến đình, Cài mới lại nói:

– Tôi chắc rằng ở trong có xảy ra sự gì đấy. Ít lâu nay, tôi thấy người ta không được sốt sáng như trước.

Cài lại khóc tu tu:

– Nếu thế nào, thì tôi chỉ còn đi đâm đầu xuống sông, chứ còn mặt mũi nào nhìn thấy ai nữa. Thôi thế là mất toi cả hai trăm bạc. Bây giờ tôi lấy tiền đâu ra để giả cho anh!

– Tôi không đòi cô đâu. Cô hãy cứ nghĩ đến việc của cô. Cô hãy cứ chịu khó chờ dăm bảy hôm nữa xem vân mòng ra sao. Thế nào rồi người ta chẳng về đây.

Cài lắc đầu:

– Tôi nghi lắm. Tôi chỉ còn có chết thôi, anh ạ. Tôi chỉ tiếc anh tử tế với tôi như thế, mà tôi chưa báo đáp gì được cho anh. Thấy mẹ tôi và người làng người nước chắc không để cho tôi yên thân.

– Cô đừng lo, cha mẹ nào không thương con. Thôi, gần đến nhà rồi, cô nín đi, không người ta biết, người ta đồn đại. Cô đi trước đi, đây quá nghĩa địa rồi, không còn ma nữa đâu. Thôi cứ yên tâm, chờ xem thế nào đã.

Cài ở nhà luôn bấy ngày không ra vườn. Vẹo hỏi người ta thì bảo là nàng ốm. Vẹo bốn chồn cả ruột gan, nhưng cũng không biết làm thế nào mà đến thăm được. Mãi đến hai mươi bảy Tết, vì phải hái rau nhiều để bán Tết, Vẹo mới thấy Cài ra. Mặt nàng tiều tụy đã không còn có vẻ ưa nhìn của lúc trước. Da nàng xanh nhợt mà hai mắt thì đỏ ngầu. Vẹo biết rằng nàng đã khóc nhiều. Vẻ tiều tụy của nàng lại làm cho Vẹo thương xót. Thừa một lúc vắng người, Vẹo sẽ bảo:

– Này cô bảo cho tôi biết số nhà hay sở làm để tôi ra hỏi cho, chắc là có việc gì ngăn trở chứ tôi chắc không ai có thể phụ tình một người như cô được.

Cài như người đắm đò, vớ được chiếc cọc:

– Ủ thế hay anh giúp tôi. Nhà ở phố Lò Đúc, số nhà hai mươi bảy. Còn làm thì nghe nói làm Thông phán ở phủ Thống sứ.

– Nhưng tên là gì thì mới hỏi được chưa?

Cài ngập ngừng mãi:

– Tên là Ngọc.

– Thôi thế cô đừng buồn nữa. Để sáng mai tôi sẽ ra hỏi cho cô.

– Nhưng hàng Tết thế này, anh đi thì ai làm hàng cho anh?

– Không sao. Đêm hôm nay, tôi thức làm hàng để cho cô tôi bán. Miễn là được việc cho cô.

Sáng sớm mai, Vẹo đóng áo the khăn lượt hăn hoi để ra Hà nội. Lúc đi qua

vườn rau, anh đã thấy Cài đứng ở đấy. Anh giơ tay như có ý bảo :”Cô cứ yên tâm, tôi sẽ đi hỏi rõ ràng công việc cho cô”.

Vẹo đến số nhà hai mươi bảy gõ cửa, thì thấy một ông to béo ra mở cửa. Vẹo cung kính:

– Thưa cụ, đây có phải là nhà quan phán Ngọc làm ở phủ Thống sứ không ạ?

Ông to béo xua tay:

– Không phải, không phải. Đây không có quan phán Ngọc nào cả.

– Thưa cụ, thế cụ là chủ nhà?

– Phải. Thì làm sao?

– Thưa cụ, thế mấy hôm trước đây có quan phán Ngọc chúng tôi thuê ở đây?

– À cái người ở trên gác ấy phải không? Dọn đi rồi, nó quít cả tiền nhà của tôi. Phán với thông gì nó. Tôi mà vớ được nó, thế nào tôi cũng đưa nó ra tòa.

Ông to béo nói xong đóng sầm cửa lại. Vẹo đứng vờ vẫn một lúc, rồi nghĩ chỉ còn có cách thuê xe ra phủ Thống sứ để hỏi thăm. Nhưng khi trông thấy tòa lâu đài đồ sộ, lại có lính gác, anh sợ không dám vào. Anh cứ vờ vẫn mãi ở phía ngoài để nhìn xem có thấy cái ông xe đạp thì hỏi, nhưng ra vào thì đông mà chẳng có ai giống cả. Anh chờ cho đến khi tan sở, mọi người kéo ra cũng vẫn không thấy tăm hơi.

Anh đã toan quay về, nhưng nghĩ đến cái buồn của Cài, anh đánh bạo chạy theo một người ăn mặc quần áo Tây.

– Bẩm quan, con hỏi thăm quan ở đây có ai là quan phán Ngọc không?

Người mặc quần áo Tây, chắc là đôi bụng, nóng về nhà, gắt ngay:

– Ngọc thì nhiều, hỏi thế thì biết Ngọc nào. Có muốn hỏi thì chiều ra mà hỏi.

Người ấy nói xong rào cẳng. Vẹo lẹo đẹo chạy theo:

– Bẩm quan lớn làm ơn...

Người ấy đứng lại:

– Nhưng họ là gì, làm ở tòa nào, chứ mấy trăm con người, ai biết cho hết được. Già hay trẻ?

– Bẩm quan lớn trẻ. Quan phán Ngọc quen cô Cài con.

Người ấy thấy bộ dạng của Vẹo, tủm
tủm cười:

– Quan phán Ngọc quen cô Cài thì
có giới biết. Họ là gì mới được chú?

– Bẩm con không biết họ.

– Thế thì làm thế nào được!

Rồi trông thấy cái vẻ ngớ ngẩn của
Vẹo, người ấy thương hại:

– Bây giờ ra làm cả rồi. Chiều hai
giờ rưỡi, anh đến cái cửa kia, hỏi loong
toong thì nó bảo cho.

✱

Vẹo đi thơ thẩn quanh phủ Thống
sứ. Chưa một giờ, anh đã đến chực ở cái
cửa mà sáng này người mặc Tây trở cho

anh. Anh chờ mãi chồn chân mới thấy một người ăn mặc áo dạ tím, đeo lon bạc đi vào. Những khoanh lon ấy làm cho anh sợ. Anh vội vàng chấp tay vái:

– Lạy ông, con hỏi thăm ông loong toong ở đây.

Người ấy đứng phắt lại, nói bằng một giọng đồng dục:

– Tôi đây, anh hỏi gì?

– ...Gọi là có chút biểu ông. Tôi hỏi thăm ông có ai là quan phán Ngọc làm ở đây không?

Người loong toong rút tiền vào túi.

– Ngọc ở đây thì có đến mười ông, nhưng họ gì mới được chứ?

– Bẩm con không nhớ họ.

– Thế thì làm sao mà biết được.
Nhưng trẻ hay già, người như thế nào?

– Bẩm trẻ, trắng và đầy người, vắn
Tây đi xe đạp.

Người loong toong ngấm nghĩ một
lát:

– Chỉ có mấy ông Ngọc già đi xe nhà,
chứ không có ông Ngọc nào trẻ đi xe đạp
cả. À thế anh có biết mặt không?

– Bẩm con hơi biết.

– Thế thì anh hỏi làm gì?

– Bẩm cô Cài ở làng Láng nhớ con
hỏi hộ.

Người loong toong mỉm cười:

– Cô Cài nhờ hỏi hộ. Thôi được, thế
anh cứ đứng đây, chốc nữa các ông ấy
vào làm, nếu gặp thì anh hỏi.

Vệo đứng nhìn khắp những con người sang trọng đi vào, chẳng ai giống mặt người đi xe đạp cả. Anh đã thất vọng thì bỗng người loong toong đưa một người quần áo Tây sang trọng lại.

– Đây, chỉ có một ông Ngọc này là trẻ, nhưng làm quan Tham, chứ không phải quan Phán.

Vệo nhìn thì cũng không phải.

Tham Ngọc lại gần Vệo:

– Ở đây chỉ có mình tôi là Ngọc mà trẻ, còn các ông ấy thì già cả. Hay ông phán Ngọc của anh mới ở đâu đổi về, chúng tôi không biết chẳng?

– Bẩm quan Phán con làm ở đây lâu rồi.

– Thế thì chắc là ở sở nào, chứ không

phải là ở phủ Thống sứ. Nhưng anh hỏi để làm gì chứ?

– Cô Cài nhờ con hỏi ông ta có chút việc.

Ông tham Ngọc nhìn Vẹo một cách chăm chú:

– Tôi làm ở buồng “péc-son-nen” có ai thì tôi biết cả. Không có ai là Ngọc mà lại trẻ cả. Coi chừng cái cô Cài nhà anh lại bị người ta lừa đấy thôi. Có phải cô ấy nhân tình với cái ông phán Ngọc phải không?

Vẹo không dám nói thật:

– Thưa không. Ông ấy nợ tiền, cô Cài nhờ con ra hỏi.

Ông tham Ngọc vỗ vai Vẹo:

– Thôi thế thì đúng rồi. Chắc là bị lừa rồi. Ở đây thường xảy ra những chuyện như thế. Nó đi lừa, rồi nó nói dối là nó làm ở phủ Thống sứ. Anh phải ra ngay Cẩm trình để người ta tìm cho anh.

Vẹo vái mọi người đi ra, lòng băng khuâng nghĩ đến sự đau đớn của Cài. Anh thấy ghê sợ hơn là sự đau đớn của mình.

PHẦN THỨ BA

Ở phủ Thống sứ đi ra, Vẹo tưởng tượng thấy tất cả sự khủng khiếp của cảnh ngộ Cài . Cái bụng một ngày một lớn, cả làng xóm biết, sự xấu hổ của cha mẹ Cài đối với mọi người, sự mỉa mai của mọi người đối với cha mẹ Cài. Rồi vì nhục nhã, cả hai đều thi nhau hành hạ con gái. Cài thật là bị du vào một tình thế muôn phần khổ sở và đau đớn. Lại cái cảm tưởng rằng mình bị tình phụ, bị lừa dối, đem hiến thân cho

một thằng sở Khanh đều giả.

Không một phút nào, Vẹo nghĩ đến mình, đến sự thất vọng của mình, đến cái trăm bạc vừa cho Cài vay. Chàng sợ chưa dám báo tin ấy cho Cài biết vội. Chàng cố lùi cái phút ấy lại. Vừa đi, chàng vừa tính kế để cứu Cài, nhưng cũng chẳng nghĩ được kế gì công hiệu. Chàng đi lang thang mãi đến sẩm tối mới bước chân lên tàu điện. Chàng biết rằng bây giờ ở nhà Cài đang chờ tin của mình, và có lẽ tối nay, Cài sẽ đến nhà mình để hỏi.

Chàng nghĩ đến cái đêm Cài đến vay tiền mình. Bỗng chàng thở dài, như người nghĩ đến một thiên đường mà không bao giờ mình tới được.

Chàng về đến đầu nghĩa địa khách thì vụt một cái bóng ở sau một cây cổ thụ nhô ra.

– Thế nào, anh?

– Cô đấy à? Cô không sợ ma ư mà cô dám chờ tôi ở đây.

Cài nắm tay Vẹo:

– Thế nào, anh?

Vẹo chưa kịp nói thì Cài đã lại vội hỏi:

– Anh làm sao mà tay anh lạnh giá thế?

– Không, tôi có làm sao đâu. Đi sương nó thế đấy.

– Anh có hỏi thăm được cho tôi không?

Vẹo ngáp ngừng:

– Tôi chưa ... gặp.

Cài buông tay Vẹo:

– Thôi, tôi biết rồi, tôi gặp phải con người sở Khanh rồi. Anh cứ nói hết cho tôi biết, không cần phải giấu, tôi không làm sao đâu.

Vẹo đem hết chuyện kể cho Cài nghe. Trái với sự Vẹo tưởng một khi nghe xong, Cài sẽ khóc lóc, than thở, nhưng không, nàng cứ lặng thinh.

Một lát lâu, nàng mới thở dài rồi bảo Vẹo:

– Thôi, cái phận số tôi nó vất vả, tôi chỉ nghĩ anh phải vất vả vì tôi mà không được việc gì. Thôi gần đến nhà rồi, tôi về trước nhé.

Nàng nói xong thoăn thoắt bước đi trước.

Sự im lặng của Cài làm cho Vẹo sợ hãi, một linh khiêu bảo cho anh biết Cài đau đớn lắm và sắp làm một việc gì ghê gớm để giải quyết cảnh ngộ của mình. Vì thế, anh cứ đi theo, nhưng không cho nàng biết.

Cài cứ lặng lẽ đi trong đêm tối đầy đặc. Đến con đường rẽ vào cái giếng trước chùa Múng, nàng bỗng dừng lại nhìn về phía giếng, Vẹo đã rùng mình, toan chạy lên. Nhưng không, Cài chỉ dừng một khắc rồi lại đi ngay.

Vẹo theo chân Cài về đến tận cổng. Anh đứng áp vào bờ rào lắng nghe thì có tiếng cụ Phó Tổng quát tháo, nhưng tuyệt nhiên anh không nghe tiếng Cài nói hay khóc lóc gì.

Anh đứng nghe, nghe mãi cho tới khi bốn bề yên ả cả, anh mới về nhà anh.

✱

Vì đói và mệt, anh ăn cơm xong là ngủ ngay. Sự đòi hỏi về thể chất ở một con người cường tráng như Vẹo vẫn là mạnh hơn những sự băn khoăn về tinh thần. Anh ngủ một giấc thật say, cho tới khi mặt trời mọc thật cao anh mới vùng dậy. Mở mắt là anh nghĩ ngay đến những việc đã xảy ra ngày hôm qua, anh vội vàng chạy ra vườn, ngờ một tai nạn đã xảy ra cho Cài. Lòng anh mừng rỡ xiết bao khi thấy Cài đang chăm chỉ làm việc.

Người khác thì lăm bởi cái cử chỉ của nàng, nhưng anh không. Nhìn hai con mắt sáng quắc của nàng, anh biết rằng nàng đang tính một việc gì ghê gớm. Và nàng chỉ chờ cơ hội để thực hành. Cái điều ghê gớm ấy, anh linh cảm ngay rằng

là sự nằng liêu mình. Chính anh, đặt mình vào cảnh ngộ của nàng cũng chỉ thấy có hai đường: một là trốn đi, hai là tự tử.

Trốn đi thì Cài không thể. Mà tự tử? Nghĩ đến sự nằng tự tử, anh tưởng chừng như có cái gì chết ở trong anh. Anh muốn kêu cứu rầm lên. Vừa lúc ấy một bọn trẻ đi qua. Chúng nó thi nhau hát:

Không chồng mà chữa mới ngoan,

Có chồng mà chữa thế gian thường tình.

Anh thấy cần phải trừng trị chúng nó, anh cầm đòn gánh chạy ra, nhưng gần tới nơi, thấy sự vô lý của mình, anh lại quay vào. Bọn trẻ thấy thế đứng cả lại, ê rầm lên:

– Anh chữa đấy ư mà anh định đánh chúng tôi?

Rồi trở về phía Cài:

– Ê lêu lêu! Chữa hoang, phỉ hổ!

Vẹo nhìn trộm Cài, nhưng anh vẫn thấy Cài thản nhiên không tỏ vẻ gì là khó chịu cả. Nàng hình như không biết rằng bọn trẻ con đang phỉ nhổ mình.

Anh Vẹo bỗng rùng mình nghĩ đến những điều nghĩ ở trong đầu Cài lúc bấy giờ. Lúc bấy giờ anh đã hình dung thấy nàng sắp bước chân vào cõi chết, không còn nghĩ gì đến những chuyện thị phi ở trên đời nữa.

Tuy thế, nhưng anh cũng không dám hỏi chuyện gì nàng, vì anh sợ nàng trông thấy anh, nàng thẹn. Và từ đấy, mỗi khi ra vườn, anh cứ cắm cúi làm việc. Nhưng

đêm đêm, cứ khoảng chín giờ là anh đến nấp ở nhà nàng để nghe ngóng.

✱

Rồi thì Tết đến. Rồi thì đêm giao thừa anh không thể đi được. Vì dù sao anh cũng là người mê tín, sự đi như thế thì nó giông cả năm.

Anh không đi thì lòng anh bồn chồn làm sao. Anh chỉ sợ có sự chẳng lành xảy ra mà không có anh ở đấy để ngăn ngừa.

Vì suốt mấy đêm anh không ngủ nên mặt anh hốc hác. Bà Xã Vị thấy cháu như thế liền bảo:

– Mấy đêm nay cháu đi đâu suốt sáng, hôm nay thì cháu ngủ đi có được không. Cứ thức như thế, thì mấy nổi mà không ốm người.

Anh nể cô ghé xuống giường nằm. Nhưng vừa chợp mắt, thì bao nhiêu hình ảnh ghé gói lại hiện đến trước mắt anh, làm cho anh vùng dậy.

Ấy thế rồi chẳng nghĩ đến sự giông hay không giông, anh vùng ra đi lên nghe ngóng vãn mòng ở trên nhà cụ Phó Tổng. Thấy ở trong có tiếng pháo đốt, anh lại quay về tự nhủ: Nếu có tự tử thì hôm nọ đã tự tử rồi. Chắc là chờ ăn Tết xong. Từ mòng ba trở đi, mình phải coi chừng cho lắm...

Cái ý nghĩ ấy làm cho anh khoan khoái trong lòng. Anh về nhà, đặt mình xuống nằm là ngủ miết ngay một giấc cho đến khi gần trưa, người anh họ anh sang lễ gia tiên anh mới dậy.

Buổi chiều, anh đi lễ chùa thì gặp Cài ở trong chùa ra. Nàng đứng dừng lại:

– Năm mới, chúc anh Vẹo làm ăn phát tài và mạnh khỏe.

– Tôi cũng chúc cô năm nay ...được vạn sự như ý.

Cài sẽ nhắm mắt lại rồi đi, Vẹo tưởng chừng như mình vừa nói với người chết, vì ở mặt của Cài hiện ra một thất vọng rõ rệt.

Ấy thế là Vẹo vào chùa lễ vội lễ vàng quay ngay về. Vừa đi, anh vừa tự nhủ từ nay mình phải đề phòng cẩn thận.

Ra gần đến đầu thôn Thượng thì anh theo kịp Cài và mẹ Cài. Bà Phó thấy anh thì hỏi ngay:

– Anh không lễ hay sao mà về chóng thế?

– Thưa bà, con lễ rồi.

Cài đi sau mẹ chỉ nhìn anh mà không nói. Nàng mở bọc giầu, rồi vẩy anh:

– Tôi biếu anh miếng giầu đầu năm để ăn cho may mắn.

Vẹo cầm miếng giầu:

– Tôi cũng chúc cô may mắn.

Cài lắc đầu:

Tôi chẳng còn có sự may mắn gì.

– Sao cô lại nói thế?

– Tôi nói thật đấy.

May mà bà Phó Tổng lại bận nói chuyện với mấy người bạn thân nên không nghe tiếng.

Vẹo nhìn Cài bằng con mắt cầu khẩn, nó như có ý bảo: “Cô đừng nên quá phần chỉ”.

Cài như hiểu cái nhìn ấy, sẽ nhún vai.

✱

Thôi thế là từ đây, không đêm nào, Vẹo dám chớp mắt đi một phút. Cứ tám giờ, anh đã đến rình ở chung quanh nhà cụ Phó Tổng cho tới gà gáy sáng, anh mới lại ra vườn làm.

Vì anh không ngủ được nên mặt anh hốc hác đi, ai cũng cho là anh ốm. Hôm mồng bảy, anh đang làm vườn thì Cài ra, mặt nàng vừa buồn vừa xanh. Trông thấy anh, nàng kinh ngạc:

– Mới có mấy hôm tôi không gặp anh, sao anh hốc hác ra thế? Anh đau gì?

– Không, tôi có làm sao đâu.

– Trông anh xanh lắm, tôi lại cứ tưởng anh ốm.

– Không. Có cô xanh thì có.

– Tôi đây à? Tôi thì tôi chả cần gì. Xanh thì rồi cũng đến thế. Hôm nay, ngồi nhà buồn, ra thăm vườn và thăm anh đây.

Nàng nói xong lại mở bao giấu mời Vẹo:

– Anh ăn với tôi miếng giấu. Anh thật tử tế với tôi không chừng.

Vẹo cầm miếng giấu ngáp ngừng:

– Nếu có phải cô quý tôi thì tôi khuyên cô từ giờ đừng buồn.

Cài sẽ nhếch mép:

– Không. Tôi không buồn. Buồn thì sự cũng đã rồi. Lấy làm sao lại được nữa. Chỉ riêng ân hận anh tử tế đối với tôi mà thành ra tôi vớ nợ anh. Nhưng anh đừng lo, kiếp này tôi không giả được anh thì kiếp sau, thế nào tôi cũng giả.

Câu nói cũng là những câu vĩnh biệt quái gở, mà khi về, Cài lại dùng dằng chào hai ba lần.

Nàng đi rồi thì Vẹo cũng vác cuốc về nhà không làm nữa. Một linh khiếu bảo cho anh biết nếu nàng có liều mình thì là nội nhật ngày hôm nay. Vì thế, sẩm tối, sau khi cơm xong là anh lại rình ở cổng nhà cụ Phó Tổng.

Mười giờ, xóm giếng vừa ngủ yên thì anh bỗng thấy tiếng cổng động, rồi một cái bóng đen ở trong đi ra. Vẹo biết ngay là Cài. Anh lảng lạng đi theo.

Cài ra khỏi cổng làng, liền đi về phía đồng chiêm làng Thái Hà. Vẹo cứ đi theo không lên tiếng. Đến gần bờ đầm, bỗng Cài ngồi thụp xuống khóc nức nở. Tiếng khóc ấy làm cho Vẹo không cầm lòng được nữa. Vẹo chạy ngay ra ôm chầm lấy nàng:

– Cô định tự tử đấy ư?

Trước tưởng là người lạ, Cài hoảng sợ, nhưng sau biết là Vẹo, nàng hết sợ. Nàng khẽ lấy tay đẩy Vẹo ra:

– Thôi anh để cho tôi chết. Tôi không thể sống được nữa. Sống còn mặt mũi nào trông thấy làng nước họ hàng.

Vẹo òa khóc:

– Nếu cô chết thì tôi cũng chết.

Anh nói xong, đứng phắt dậy. Cài liền kéo áo anh lại:

– Anh việc gì mà anh chết?

Vẹo không giả nhời, chỉ khóc như mưa như gió. Cài để yên cho anh khóc, nghĩ ngợi một lúc lâu, rồi sẽ đặt tay lên đầu anh, sẽ vuốt những sợi tóc:

– Thôi anh đừng khóc nữa.

– Nhưng cô đừng tự tử cơ. Cô mà chết thì tôi không muốn sống một tí nào. Chết đi lại mát.

– Tại sao thế?

– Tôi không biết.

Cài sẽ ngồi xích vào Vẹo:

– Anh... thương tôi lắm phải không?

Vẹo cầm hai bàn tay nàng úp lên mặt mình, không nói gì.

Cài kéo anh cho ngồi sát vào tận mình:

– Nhưng bây giờ tôi đã có mang với người ta rồi!

Vẹo sốt sắng:

– Có mang thì có mang, chứ có sao, có ...thay đổi gì đâu.

– Nhưng nếu anh lấy tôi thì người ta sẽ cười anh.

– Tôi không cần ai cười cả. Miễn là cô... Tôi... Cô đừng có phần chí, cô thương tôi, cô đừng phần chí.

Cài sẽ ôm đầu Vẹo vào ngực mình:

– Thôi anh đừng khóc nữa. Tôi nghe tiếng anh khóc, tôi khổ lắm. Có thế này, tôi mới biết bụng dạ anh. Kia, thôi mình nín đi, tôi không bằng lòng cho mình khóc nữa.

Tiếng “mình” làm cho Vẹo sướng mê cả người. Vẹo nín bật.

– Thôi bây giờ cô phải về, chứ ở đây lạnh lẽo mà cô thì bụng mang dạ chửa.

Cài áp mặt mình vào vai Vẹo:

– Tôi không bằng lòng mình gọi tôi bằng cô nữa. Mình gọi bằng “mình” đi.

– Ừ thì mình về đi.

Cài ngừng đầu lên:

– Nhưng về đâu bây giờ?

– Mình về nhà tôi.

– Không thể được, còn làng nước, còn họ hàng. Tôi bảo mình nhé. Bây giờ mà mình lấy tôi thì làng nước người ta chê cười mình.

– Tôi đã bảo tôi không cần ai chê

cười mà.

– Nhưng vì tôi mà để cho người ta chê cười mình thì tôi không muốn. Hay chúng ta đem nhau trốn đi, rồi chờ khi tôi sinh nở xong hãy hay.

– Mình muốn thế nào, tôi cũng xin theo, miễn là mình thương tôi, mình lấy tôi.

Cài cầm tay Vẹo quàng lên cổ mình:

– Bây giờ chính là mình thương tôi, bao bọc cho tôi, chứ tôi thương làm sao nổi mình.

– Nếu thế thì sao chúng ta không cứ ở đây. Mai tôi bảo cô tôi đến hỏi mình. Thầy mẹ đã biết chuyện gì chưa?

– Chưa, chỉ mới phong phanh. Chứ nếu biết thì tôi sống làm sao được.

– Mình đừng lo. Có bố mẹ nào giết con bao giờ. Nhưng tôi chỉ lo rằng, nếu chưa rõ chuyện, thì thấy mẹ không bằng lòng gả mình cho tôi.

– Tôi bảo với u tôi thì thế nào cũng xong. Tôi chỉ lo cho họ hàng nhà mình không bằng lòng cho mình lấy tôi thôi. Âu bằng chúng ta đem nhau đi trốn vài năm, chúng ta về thì...

Vẹo sốt sáng:

– Nếu có phải vì thế mà mình đi thì mình không phải đi nữa. Tôi bây giờ cha mẹ mất sớm, quyền ở tôi.

– Sao tôi nghe người ta nói mình sợ họ sợ hàng nhà mình lắm.

– Tôi không muốn nói. Tôi muốn cho anh em họ hàng hoà thuận, tôi nhin, chứ có phải tôi sợ đâu. Bây giờ chúng ta

đem nhau đi xa, khi mình sinh nở thì ai trông coi cho mình.

– Mình đấy.

– Tôi là đàn ông thì biết gì mà trông coi. Thôi, chúng ta cứ ở nhà, ngày mai tôi sẽ bảo bà cô tôi đem giầu cau đến hỏi mình.

– Nhưng tôi không muốn cho mình mang tiếng lấy vợ thừa thiên hạ.

Vẹo phát tức:

– Tôi đã bảo mình chỉ nên nghĩ đến mình, đừng nên lo cho tôi.

– Sao có thể được. Mình thương tôi, lo cho tôi, tôi cũng phải biết lo cho mình chứ.

Rồi Cài lại tấm tức khóc:

– Tôi chỉ hối rằng đã không biết cái tấm lòng quý hóa của mình từ trước.

Vợ nghe Cài khóc lại nhủn cả lòng:

– Ừ thì mình muốn thế nào tôi cũng bằng lòng. Mình đừng khóc nữa. Nhưng mình còn lâu mới sinh nở, chứ mình đã sinh nở ngay đâu.

– Độ bốn năm tháng nữa thôi.

Vợ ngẫm nghĩ một lát:

– Nếu thế thì lúc lấy nhau rồi ta đi cũng vừa. Tôi muốn cho mình được tiếng là lấy chồng có cưới có xin tử tế, khỏi để cho mình bị tiếng là chồng theo vợ đuổi.

Cài cảm động quá:

– Thật mình thương tôi không biết ngần nào.

– Tôi chỉ hiềm tôi xấu xí ngu độn một chút thôi.

Cài ôm chặt lấy Vẹo:

– Mình đừng nói thế. Tôi chỉ đẹp có cái mặt thôi. Chứ lòng tôi thì kém mình xa. Ở đời này, mặt đẹp thì làm cái gì. Từ giờ mình đừng nói thế nữa, mà tôi không bằng lòng đấy. Thôi thì bây giờ mình bằng lòng thế nào tôi cũng xin nhất quyết theo. Chỉ miễn sao tôi được ở với mình thôi.

– Thôi thế bây giờ ta đi về.

*

Đi được một quãng, Cài lại hỏi Vẹo:

– Tại sao mình biết rằng em định đi tự tử mà mình theo em?

– Không biết tại sao tôi biết, nhưng tôi biết rằng mình phần chí muốn tự tử. Vì thế đêm nào, tôi cũng đến rình ở cổng nhà mình.

– Thôi thế em hiểu rồi. Thảo nào mặt mình mấy hôm nay hốc hác đi. Thật là em làm tội mình nhiều lắm. Sau này em ăn ở làm sao cho không phụ cái công của mình.

– Mình nói chi thế, chúng ta thương nhau là hết.

– Thì ra mình yêu em đã từ lâu mà em không biết. Em thật là có mắt cũng như mù, chẳng biết ai tử tế, ai không tử tế.

Vẹo tím tím cười:

– Giá không có việc này thì mình cũng không biết rằng lòng tôi thương

mình đâu đấy.

Về đến gần làng, Vẹo bỗng dừng lại:

– Tôi chỉ lo mai đến hỏi, thầy không bằng lòng gả mình cho tôi thôi.

Cài ngẫm nghĩ một lát:

– Nếu thầy em không bằng lòng thì em sẽ thú hết với thầy em. Thầy em biết cái lòng mình tử tế thì thế nào cũng bằng lòng.

Vẹo sững quá:

– Nếu thế thì thế nào chúng ta cũng lấy được nhau rồi.

Cài nhắm mắt:

– Nếu sống mà không lấy được mình cho no đời mãi kiếp thì thà em chết.

Vẹo đưa Cài về gần đến cổng thì bỗng nghe trong nhà nhốn nháo. Tiếng mẹ Cài nói the thé:

– Thì lúc tối, nó còn nằm ở cạnh tôi cơ mà.

Tiếng dì Cài ở dưới nhà nói lên:

– Quần áo nó vẫn còn y nguyên ở đây. Không khéo con này..

Tiếng dì Cài nói đến đây thì bị tiếng mẹ Cài khóc lấp đi. Vẹo du Cài:

– Thôi mình đi về đi, không thấy u lo.

Cài nắm chặt lấy tay Vẹo:

– Bây giờ em về em nói dối với thầy u em rằng em chữa với mình, thì thế nào

thầy u em cũng phải bằng lòng. Và như thế thì không mang tiếng cho mình.

– Mình muốn làm thế nào cũng được. Miễn là chúng ta lấy được nhau.

*

Vẹo vừa ngó ý mình cho bà Xã Vị thì bà Xã đã chèn ngay:

– Nó con ông giời, nhà nó giàu. Có chín vạn nghìn tư cũng không thể lấy được. Cháu không sợ người ta chê cười hay sao?

– Chê cười cái gì?

– Cháu không thấy người ta đồn nó chữa hoang với cái thằng nào ở Hà nội hay sao?

– Ô cô nghe chi lời đồn thiên hạ. Cái nghề nó không lấy được người ta thì nó đặt điều nói xấu.

– Đặt điều gì! Tao xem cái bụng nó đã bong bong lên đấy.

– Đâu. Con làm ở cạnh vườn cô ta có điều gì thì con biết chứ. Thôi cô cứ đi hỏi cho con. Con chắc là ông bà Phó Tổng phải bằng lòng ngay.

– Thì làm gì mà chẳng bằng lòng ngay. Con gái đã có trứng rồi. Này cô bảo, cháu nhờ giới cũng khá giả, có vườn, có ruộng, hỏi đâu cũng được người. Mà vợ chồng thì phải tìm cái chỗ chính chuyên. Tội gì lấy cái chỗ có điều tiếng như thế cho thiên hạ người ta chê cười.

– Cháu không cần cái tiếng thị phi của thiên hạ.

– Cháu nói thế làm sao được. Sống ở làng, sang ở nước. Không cần điều tiếng của thiên hạ thì còn cần gì...

– Nhưng thiên hạ đồn nhảm thì cháu theo làm sao được. Thôi, bây giờ thấy u cháu mất rồi, trăm sự con nhờ cô cả đấy.

Bà Xã Vị một niềm từ chối:

– Cháu bảo cô đi hỏi chỗ nào cho thì cô đi ngay, chứ chỗ ấy thì cô chịu. Lành cho sạch, rách cho thơm, hỏi vợ để cho cháu mắc tiếng là lấy vợ thừa của người ta thì cô còn mặt mũi nào.

Thấy cô một mực không nghe, Vẹo làm mặt giận:

– Cô đừng nói thế mà đến tai ông bà Phó Tổng, lại chẳng ra thế nào. Bịt miệng chum, miệng vại, chứ ai mà bịt được miệng người. Con đã bảo người ta

ghét thì người ta đặt để ra thế.

– Thế gian chẳng ít thì nhiều. Cớ sao người ta không đặt để cho con Toán, con Xe mà người ta lại đặt để cho nó. Cái nét đánh chết cái đẹp, cháu đừng nên cầu cạnh chỗ ấy mà người ta lại bảo mình là tham của đi lấy vợ thừa. Lấy nó rồi đây về năm ba tháng nó đẻ thì còn ra thế nào.

Thấy cái nét mặt khổ sở của cháu, bà Xã Vị liền tìm kế hoãn binh:

– Nếu có phải cháu nhất quyết như thế thì hay để bàn với anh em họ hàng xem sao. Dù cha mẹ cháu mất, nhưng còn anh em họ hàng. Vợ chồng là việc hệ trọng, sau này còn đi lại lâu dài, cái gì cũng nên cho nó ổn thỏa. Nếu họ hàng không bằng lòng thì có phải là lấy vợ mất họ hàng không.

Vẹo không biết làm thế nào, đành phải mời ông chú và mấy người anh họ đến. Tất cả đều không bằng lòng. Ai cũng đều nói một giọng như bà Xã Vị, nhưng họ nói một cách trắng trợn hơn.

Một ông chú đang trong cơn say rượu hét ngay lên:

– Làng ta hết con gái rồi hay sao mà mày phải chuốc lấy cái đồ voi giày quạ mổ ấy! Tao thấy chúng nó nói gặp con này đi với giai dung dăng ở đường.

– Chú nghe gì lời người ta, người ta ghét người ta đặt điều nói xấu.

Một người anh họ xen vào:

– Chính mắt tôi một bận trông thấy nó để cho giai đeo xe đạp từ Cầu Giấy về.

Vẹo tắc kỳ ngôn lộ nói liều:

– Mặc, muốn thế nào thì thế. Tôi thương yêu người ta, tôi cứ lấy.

Người anh họ cười gằn:

– Có phải chú chỉ thương yêu mấy sào vườn, phải không? Chú đã đến nỗi không có ăn có tiền đâu. Này, tôi nói cho chú biết: nếu chú không nghe họ hàng mà lấy đám ấy thì tôi không có anh em gì với chú nữa đâu. Chú nên biết, không những làng nước người ta cười chú, người ta còn cười cả họ ấy.

Một người anh họ khác nói ngay:

– Bác nói thế làm sao được. Họ hàng thì thế nào cũng vẫn là họ hàng. Bảo chú ấy không nghe thì mình phải tìm cách phá, chứ sao có thể để người ta cười họ hàng nhà mình được. Chú Vẹo, có phải ông bà Phó Tổng biết con mình chữa ho-

ang sai người gọi gả cho chú phải không?

Vẹo chối phắt:

– Làm gì có điều ấy. Tôi thương yêu người ta thì tôi lấy. Tôi quyết rằng cô ấy không hư như thế.

– Không hư! Nhưng chú lấy nó về độ năm tháng, xem nó có lòi con ra không? Nhất định là họ hàng đây không ai bằng lòng đi hỏi cho chú rồi. Chú có phải hám giầu không sợ người ta chê cười thì đi mà hỏi lấy.

Họ hàng nói thế rồi dùng dùng kéo nhau về, lòi cả bà Xã Vị đi.

*

Vẹo thấy họ hàng một mực như thế thì buồn lắm. Mà anh thì muốn cho Cài

được cưới xin tử tế. Anh đã hẹn với Cài ngày hôm nay thì có cô lên hỏi. Cài chắc là đang mong lắm, anh nghĩ đến sự họ hàng xích mích với Cài sau này, rồi điều nặng tiếng nhẹ, anh thấy thương Cài. Anh đang phân vân, chưa biết tính cách gì, thì thấy thằng Xít là em giai của Cài đến.

– Cậu đi đâu đấy?

Thằng Xít nhìn chung quanh không thấy ai liền sẽ rỏ tai:

– Chị tôi đã thú hết với thầy u tôi rồi. Thầy u tôi đã bằng lòng cả. Anh có bảo bà Xã lên thì lên đi. Thầy u tôi chờ đấy.

Vẹo cuống quít đành phải nói xuôi:

– Ủ, cậu về đi, rồi cô tôi lên ngay.

Vẹo lại đi tìm bà Xã Vị, năn nì với bà

một lần nữa, nhưng bà cũng nhất định không nghe. Mà lúc ấy thì đã quá trưa rồi. Nghĩ đến chỗ Cài đang đỏ mắt trông mình, Vẹo đành liều vác buồng cau lên một mình. Cụ Phó Tổng đang ngồi trên sập thấy một mình Vẹo vác buồng cau đến, bỗng sầm mặt lại.

Vẹo chào, cụ không thèm giả nhời. Vẹo không biết nói sao, cứ khoanh tay đứng đấy.

Một lúc sau, cụ Phó Tổng mới đập tay xuống sập:

– Anh đến đây làm gì?

Vẹo không biết giả nhời ra sao, chỉ ấp úng những câu không thành nghĩa.

Cài ở dưới nhà thấy cơ ngơi như thế, liều đánh bạo chạy lên ngồi thụp ngay xuống đất vái bố:

– Thôi chúng con đã trót thương yêu nhau, xin thầy thương chúng con.

Cụ Phó Tổng quay mặt đi, không thềm giả nhời.

Mẹ Cài ở dưới nhà cũng chạy lên hỏi Vẹo:

– Sao anh bảo có bà cô anh đến, mà anh lại chỉ lên một mình?

Vẹo ấp úng:

– Cô tôi, cô tôi...

Cài sẽ hỏi:

– Không bằng lòng phải không?

Vẹo ứa nước mắt, gật đầu.

Cài quay lại mẹ:

– Thôi, u liệu thế nào thu xếp cho

chúng con, không thì con tự tử đây. Anh Vẹo là người tử tế, trong trần gian con chưa thấy ai tử tế hơn. Con trót yêu anh thì thôi thầy mẹ cũng thương lấy con, cho mọi sự êm đẹp.

Cài nói xong òa khóc. Vẹo thì cũng cứ giọt vắn giọt dài.

Cụ Phó bà lúc ấy mới lại gần chồng:

– Thôi ông, chúng nó đã trót như thế thì ông cũng trông xuống cho chúng nó nhờ, chứ ông cứ găng găng như thế, thì làng nước người ta cười cho mà cũng tội nghiệp con trẻ.

Cụ Phó Tổng lúc ấy mới quay lại:

– Anh đã quyến rũ con gái nhà người ta, ừ, thì đành là tại con tôi hư, tôi phải chịu nước kém, nhưng anh cũng phải bảo ông cô bà dì, ông chú bà bác anh lại

nói với tôi một lời, chứ một mình anh vác buồng cau lại, thì con tôi chứ có phải lợn đâu. Anh cũng phải nghĩ đến cái danh, cái giá của tôi ở cái làng này chứ. Nếu anh không bảo người nhà anh lại đây thì nhất nọ nhị kia, tôi không gả, muốn ra sao thì ra. Lành thì làm gáo, vỡ thì làm môi chứ tôi không chịu để anh xỏ lá như thế được.

✱

– Tôi đã hết sức năn nì với mọi người, nhưng không ai chịu đi giúp cả, chứ không phải...

Cài ngắt lời:

– Em hiểu lòng mình thương em lắm rồi. Nhưng việc này nếu không có họ hàng nhà mình đến, thì thầy u em

không bằng lòng đâu. Vì em đã thú với thầy em rằng em có chữa với mình và đêm qua em đi là đi với mình. Vì thế thầy em trông thấy một mình mình đến, thầy em mới giận.

– Thế bây giờ làm thế nào?

– Mình thử về cố nói với bà Xả một lần nữa xem.

– Tôi đã hết sức năn nỉ rồi.

– Thì mình bây giờ cần năn nỉ một lần nữa. Chắc họ hàng mình sợ tiếng tăm chứ gì. Mình thử về bảo mình đã... thương yêu em xem sao. Mà em có mang là có mang với mình như thế thì may ra bà ấy bằng lòng. Bà ấy đến thì thầy em bằng lòng ngay. Hôm qua, em về em nói dối như thế thì thầy em cũng không giận mấy, thầy em bảo mình là người làm ăn

đứng đắn, thôi đã trót thì thấy em cho không nhưng cần nhất là phải có họ hàng lại nói mới được.

– Nhưng nếu tôi về tôi nói mà cô tôi không bằng lòng thì sao?

– Thì chờ đến lúc ấy sẽ hay.

– Nhưng nếu cô tôi đến mà thấy không bằng lòng thì chúng ta không lấy được nhau ư?

– Nếu thế thì rồi em xin đi theo mình. Từ bây giờ em là người của mình rồi. Sống thì ở với mình, mà chết thì nhờ mình. Mình không phải lo điều ấy. Thế nào chúng ta cũng ở với nhau.

– Ủ thế tôi cố về nói, nếu bằng lòng thì mai tôi với cô tôi lại, chứ bây giờ đã gần chiều rồi. Vì tôi sợ mình mong, tôi phải lại liêu đấy thôi, chứ tôi cũng biết

thế này thì thấy u mình không bằng lòng.

– Thế chiều em cho thằng Xít lại, có thế nào mình bảo cho nó biết nhé.

✱

Vẹo về nói dối ông chú và bà Xã Vị rằng Cài đã ăn nằm với mình, đã có mang với mình chứ chẳng phải với ai cả, nhưng mọi người đều không tin. Họ đều cho là Vẹo tham của và mê sắc đẹp của Cài mà nói dối như thế, chứ không ai có thể tin một người như Cài lại có thể tăng tịu với Vẹo, vì thế chẳng ai chịu đi. Vẹo tha thiết lay van. Vẹo khóc lóc, cũng chẳng ai nghe. Rồi Vẹo phát tức thế không có họ hàng nữa. Họ hàng cũng giận, thế không có Vẹo. Rồi đến chiều thằng Xít đến, Vẹo phải buộc lòng nói thật hết với nó để nó về nói với Cài.

Thấy cái nét mặt khổ sở của Vẹo, chính thằng Xít phải ái ngại:

– Thôi anh cứ yên, để rồi tôi về nói với u, sẽ có cách lo liệu cho anh, anh đừng buồn. Chị tôi biết anh buồn, chị tôi khổ lắm đấy.

✱

Hai ông chú và mấy người anh họ đang xếp đồ đạc cho bà Xã Vĩ để đón bà lại ở nhà mình và luôn miệng sỉ vả Vẹo, coi gái đĩ hơn họ hàng, thì Cài xăm xăm vác một bọc quần áo ở ngoài vào.

Cài trông thấy hai ông chú và bà Xã Vĩ thì liền thụp xuống lạy ngay:

– Chúng con đã trót thương yêu nhau, có con với nhau, xin cô chú thương lấy chúng con.

Ông chú say rượu dún vai:

– Anh chị thương yêu nhau, thì anh chị lấy nhau, chứ chúng tôi biết đấy là đâu. Con cháu không bảo được thì chúng tôi không có con, có cháu nào cả.

Cài vừa khóc, vừa lạy:

– Thôi, cô chú thương chúng con.

Nàng lạy cả hai người anh họ:

– Xin hai anh nói giúp hộ em một nhời. Thôi thì từ bây giờ, em xin về ngay đây để hầu hạ cô chú. Đã là con gái hũ, em cũng chẳng bắt cô chú phải đi nói với ai cả.

Tuổi trẻ vốn là cái tuổi bất nhẫn, một người anh họ thấy Cài chung tình và xử nhún như thế, đem lòng thương, sẽ kéo áo chú:

– Thôi chú. Cô ấy đã xử nhún thế kia thì chú cũng nên thương tình. Chú Vẹo chú ấy nói thật đấy, không có con với nhau sao lại liều như thế.

Bà Xã Vị đang xếp quần áo vào thùng, ngừng tay. Cài lén đến gần bà vái lấy vái để:

– Thôi lạy cô thương chúng con.

Bà Xã nắm tay Cài không cho lạy:

– Thế nó nói thật, cô có mang với nó thật đấy à?

– Con đâu dám nói dối những việc như thế.

Bà Xã ngẫm nghĩ một lát:

– Thế cô đến đây theo không nó thật đấy à?

Cài gặt đầu.

– Thế cô không sợ thầy u cô đánh đập à?

– Thầy u con không thấy ai ở đằng này lại nói, nên thầy u con không bằng lòng gả. Thôi thì thương nhau, chúng con liêu. Thầy u con không thương thì thầy u con giết con cũng phải chịu.

Bà Xã Vị nhìn hai em:

– Như thế không được. Còn phải có làng, có nước. Cụ Phó đằng ấy là người tai mắt. Nếu thế này dâu gia thành ra thù oán. Vợ chồng anh chị còn ăn ở với nhau êm đẹp làm sao được.

– Thôi lạy cô, cô tính cách nào, cô thương lấy chúng cháu. Số phận cháu sống chết là ở trong tay cô và chú.

Vẹo thấy những cử chỉ của Cài đối với mình như thế mũi lòng, lại nói với chú:

– Đấy hai chú xem đó, cháu có dám nói man với hai chú đâu. Hai chú thương cháu liệu thu xếp cho cháu, không cụ Phó đảng ấy không để cho cháu yên thân đâu.

Quay sang Cài:

– Mình đem quần áo lại đây thế này, nhà có ai biết không?

– Biết, nhưng em cứ đi.

Vẹo cuống quýt chấp tay lạy chú lia lịa:

– Các chú thu xếp cho cháu, không cụ Phó đến đây bây giờ.

Vẹo chưa nói hết câu thì đã thấy ông Phó Tổng vác gậy vào. Ông hăm hăm chẳng hỏi ai. Thấy Cài là ông giờ gậy toan đánh ngay. Chú của Vẹo vội vàng đỡ lấy gậy:

– Xin cụ hãy bớt nóng, rồi đâu khắc có đấy. Chúng tôi xin bảo cô ấy về và xin có nhờ lại nói với cụ.

Cài chấp tay vái bố:

– Thôi thầy có giết con thì con xin chịu chết. Con đã trót thương yêu người ta rồi. Đã đến đây thì con ở đây, con không về nữa đâu.

Cụ Phó Tổng như điên như cuống:

– À mày muốn để ông mang ta mang tiếng với cả làng phải không? Đồ con voi giày ngựa xéo thế này thì thôi!

Ông nói xong lại tiến đến. Hai chú và hai anh họ của Vẹo, vì thương Cài, bèn xúm cả lại ôm ông vào trong nhà.

– Cụ cứ nguôi giận, cứ ngồi chơi xơi nước với chúng tôi, rồi chúng tôi xin thu xếp, chứ không để cụ tai tiếng với làng nước. Bây giờ, cụ giận, cụ đánh chết chúng nó thì chúng nó cũng phải chịu.

Cụ Phó tổng thấy mọi người đối xử với mình như thế, cũng nguôi nguôi giận. Chính ra tuy là cụ đến đây để lôi con gái về, nhưng chủ ý cũng là để gây chuyện với những ai dám nói lời nặng nhẹ đối với cụ.

Chẳng những lời nặng nhẹ người ta đã không nói, người ta còn cầu xin cụ là khác. Trên nhà vừa có tiếng bảo đun nước thì Cài đã không cho Vẹo xuống, tự xuống trước ngay.

Hai người gặp nhau ở bếp:

– Thôi mình để tôi đun.

– Thế mình định về đây thật đấy à?

– Sao lại dối. Cái tình của mình đối với em nặng quá, chỉ còn cách này mới báo đền được.

Vẹo cảm động, sẽ kéo Cài lại gần mình.

– Nhưng tôi không bằng lòng thế. Thế thì thầy u mình khổ sở lắm.

– Đằng nào thầy u em cũng đau khổ rồi. Mình bảo hai bên cứ gắng nhau thì còn cách nào. Bây giờ em lại không có thể chết, vì mình không muốn cho em chết.

– Nhưng cũng không thể được.

Vẹo với Cài đang đun nước thì ở trên nhà có tiếng gọi hai người lên. Cài xách ấm nước mà Vẹo thì bưng khay chén. Chú của Vẹo pha nước xong, bảo với hai người:

– Thôi, có phải hai cháu đã trót thương yêu nhau, thì chú đã có lời nói với cụ Phó, cụ cũng đã bằng lòng làm ngơ đi cho cái tội của các cháu. Vậy thôi để chờ ngày lành tháng tốt, chú sẽ đem trâu cau đến xin với cụ, rồi cũng phải cheo, phải cưới, phải có làng, có nước. Chứ chuyện vợ chồng trăm năm phải đâu là một điều cầu thả được. Và nhà ta thì không nói làm gì, chứ cụ Phó là người có danh vọng ở làng và ở cả trong hàng huyện, không thể để người dị nghị được. Vậy cô Cài

phải nghe tôi đem quần áo mà về ngay đi.

Cài ngồi sụp ngay xuống:

– Thôi thì đành nào cháu cũng mang tiếng là bất hiếu rồi. Cháu đã đến đây thì cháu xin ở lại đây.

Cụ Phó Tổng đứng phắt ngay dậy:

– Thôi mà đã thế thì tao chẳng còn mặt mũi nào mà sống nữa.

Cụ nói xong đứng dậy toan đi thì chú của Vẹo vội nắm lại:

– Xin cụ hãy cứ ngồi, rồi tôi khuyên bảo cô ấy, quyết là được. Quyết không để cụ phải tai tiếng.

Cụ Phó Tổng cực thân, ôm mặt khóc. Vẹo quỳ ngay xuống:

– Thôi lạy thầy, nhà con nó có điều gì không phải thì con cũng lạy thầy tha cho nó. Thầy mở lòng thương chúng con là hết.

Cụ Phó Tổng ghen ngào:

– Nhưng nó phải về thì tôi mới có thể tính cách mà thương nó được chứ.

Tất cả nhà xúm lại khuyên Cài về, nhưng Cài nhất định không nghe, một mực đã đến đây thì xin ở đây. Ai nói thế nào cũng không nghe. Mà như thế, thì còn ai thu xếp được nữa.

Bà Xã Vị thấy thế liền gọi Vẹo lại gần:

– Thôi cháu bảo nó về đi. Như thế ông cụ Phó đã thương cháu lắm rồi, cháu cũng phải nghĩ thương cụ, thì cô chú mới có thể thu xếp cho được chứ. Cháu bảo thì tất là nó phải nghe cháu.

– Vâng, để cháu liệu. Nhưng mọi người ai nói cũng không được thì cháu nói biết có được không.

– Cháu nói được. Nó đã thương cháu như thế, cháu bảo nó phải nghe ngay. Cháu cứ xuống bếp đi để cô bảo nó xuống.

✱

– Thôi mình nên về đi. Thế là tôi hiểu lòng mình thương tôi lắm rồi. Mình không về thì thấy giận. Mình không sợ thấy giận à. Thày giận thì vợ chồng mình còn sung sướng cái nổi gì. Mình về đi. Mai kia tốt ngày thì cả cô chú tôi cũng đến, rồi thấy mẹ muốn thế nào, cô chú tôi cũng xin lo. Mình về đi, mình đừng làm gan nữa.

Cài nắm tay Vẹo:

– Vâng, mình muốn thế thì em xin theo. Bây giờ mình bảo em chết, em cũng xin chết, bởi cái đời em còn sống lại đây là nhờ mình, là...với mình.

Vẹo mừng quá, chạy bay lên trên nhà hấp tấp nói ngay:

– Cháu bảo cô ấy đã bằng lòng rồi!

Cái điệu bộ của anh làm cho mọi người phải bật phì cười. Bà Xã Vị liền bảo với mọi người:

– Mình khuyên hết can hết vã nó cũng không nghe, mà nó chỉ bảo có một tiếng là nó nghe ngay.

Quay sang cụ Phó Tổng:

– Thôi thì trăm sự cũng xin cụ đắp điểm cho. Cụ xem cái tình hình chúng

nó thương nhau như thế đấy.

– Nào có phải tôi không thương. Nhưng con nhà bảo không được.

Nhìn ra sân thấy con gái đã ôm gói đi về, cụ bảo mọi người:

– Thôi sinh con, ai nữ sinh lòng. Có phải chúng nó đã trót thương yêu nhau như thế thì thôi tôi cũng chả lấy gì nữa. Và nhà tôi cũng có đủ bát ăn, đâu có phải là bán con. Thôi, chỉ xin các ông bà buông cau rồi tôi xin cho nó về.

Chú của Vẹo nói ngay:

– Tuy cụ thương con thương rể thì nói như thế, nhưng chúng tôi đâu dám vâng nhời. Còn có làng có nước, người ta trông vào. Đành rằng hai trẻ chúng nó thương nhau, nhưng chúng tôi cũng phải có lễ nhớn, lễ nhỏ cho đủ phép.

Cụ Phó xua tay:

– Thôi, anh ấy nghèo, ông bà đừng bày vẽ nữa. Cháu nó là người tử tế, mà chúng tôi thì cũng quý con người hiền lành. Thôi các ông bà cứ chọn được ngày lành là lại đón, tôi khắc cho nó về. Tôi xin sắm sửa cho cháu. Chúng nó như thế thì cũng là hư, nhưng chúng nó đã thật thương nhau thì tôi cũng không cần phải nghĩ đến điều tiếng của thiên hạ. Nghề đời đỏ lửa thì sà vào, tắt lửa thì tàn cả. Miễn sao cho chúng nó nên vợ nên chồng.

✱

Mọi người đi rồi, bà Xã Vị tủm tủm cười hỏi Vẹo:

– Cháu có bùa thuốc gì mà nó mê cháu như thế. Xưa nay tao chưa từng thấy gái nào mê giai như thế bao giờ. Cháu chắc có ngải.

– Cháu chả có gì cả.

– Không có ngải mà nó con gái hơ hớ đẹp như ngọc cần lại nhất định theo không cháu, chẳng cần gì đến cha mẹ.

– Không mà. Cháu chỉ ở tử tế với cô ấy thôi.

– Không có lý. Cô thấy nó thương yêu cháu quá, cô nghĩ cũng ái ngại thương cái tình nó. Kể nó cũng táo gan quá. Chứ ông cụ Phó nghiêm khắc nào có phải vừa dàu. Cháu thật là tốt số. Nhưng cháu làm

thế nào, cháu bảo thật với cô, cô không nói với ai đâu.

Vẹo cũng cười:

– Thì cháu đã bảo cháu chẳng làm thế nào cả, cháu chỉ tử tế với cô ấy thôi.

Bà Xã Vị vỗ vào vai cháu:

– Thôi đi cậu, chỉ tử tế không thôi thì sao có thể. Nó thì thiếu gì người tử tế với nó, lại cầu cạnh là khác. Cái thằng Chi, thằng Dậu chỉ còn có thiếu lạy sống nó thôi. Thế sao nó không mê ai mà lại mê cháu.

– Cháu cũng không biết. Cháu đã bảo với cô cháu chỉ tử tế thôi mà.

– Ồ thiếu gì người tử tế.

– Nhưng người ta tử tế khác mà cháu tử tế khác.

Bà Xã Vị lắc đầu hoài nghi, không hiểu. Mà bà hiểu làm sao được cái nguồn tình cảm mãnh liệt gây nên bởi một tình thương không bờ bến.

– HẾT –

